

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta mezinárodních vztahů

Obor: Mezinárodní obchod

Katedra: Bankovníctví a pojišťovnictví

**Životní pojištění jako spořicí nástroj v
ČR a jeho porovnání s vybranými
produkty podobného charakteru**

Diplomová práce

Vypracoval: Bc. Petr Šimánek

Vedoucí práce: prof. Ing. Jaroslav Daňhel, CSc.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá možnostmi výběru vhodného způsobu, jak mohou občané spořit nebo investovat své prostředky s cílem připravit se na období postproduktivního věku, tj. odchod do důchodu. Je zřejmé, že po skončení produktivního období života dojde k značnému propadu příjmů. Peníze z důchodů občanům udržení životní úrovně zajistit nemohou a je potřeba se na toto období v předstihu připravovat a vytvářet si finanční rezervy. Současný finanční trh nabízí občanům řadu možností a způsobů, jak své prostředky nejen vhodně ukládat, ale dosáhnout i jejich zhodnocení. Práce charakterizuje jednotlivé spořicí či investiční produkty z hlediska jejich bezpečnosti, možností zhodnocení i základních výhod a nevýhod. Na prvním místě je zmíněno životní pojištění, které sice nenabízí vysoký výnos, avšak oproti ostatním možnostem poskytuje pojistnou ochranu a rozhodně by nemělo být opomíjeno. Práce se ve stručnosti zabývá i některými změnami, ke kterým došlo v souvislosti s penzijního systému od 1. 1. 2013

Abstract

This thesis is concerned with the options of the choice of the appropriate way for citizens to save or invest their financial means in order to prepare for the era of the postproductive age – retirement. It is obvious that a significant drop of income occurs after the end of the productive period of life. The pensions are not sufficient for maintaining a certain level of living and that is why it is important to prepare for this postproductive period in advance and to create financial reserves. The current financial market offers the citizens a variety of means and options to not only appropriately save their financial means but to take interest from them as well. The thesis characterizes individual saving or investment products while focusing on their safety, the possibility of interest and basic advantages and disadvantages. Life insurance is mentioned in the first place, though it does not offer a high profit, it provides insurance security unlike other possibilities and it definitely should not be overlooked. The thesis also briefly deals with several changes concerning the pensions system since 1.1.2013.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Životní pojištění jako spořicí nástroj v ČR a jeho porovnání s vybranými produkty podobného charakteru“ vypracoval samostatně.

V Praze dne

.....

Podpis

Poděkování

Rád bych touto cestou vyjádřil svůj dík prof. Ing. Jaroslavu Daňhelovi, CSc., za jeho cenné připomínky, trpělivost a ochotu při vedení mé diplomové práce.

Obsah

ÚVOD	7
1 CHARAKTERISTIKA PRODUKTŮ ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ.....	9
1.1 VÝZNAM ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	9
1.2 DAŇOVÉ VÝHODY ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	12
1.3 RIZIKOVÉ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	14
1.4 KAPITÁLOVÉ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ.....	15
1.5 FLEXIBILNÍ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ.....	16
1.6 INVESTIČNÍ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	17
1.7 DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ	18
1.8 DOPLŇKOVÁ POJIŠTĚNÍ.....	20
1.9 ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ V ČR A V EU	20
2 OSTATNÍ MOŽNOSTI SPOŘENÍ POPŘÍPADĚ ZHODNOCENÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ	22
2.1 PRODUKTY KOLEKTIVNÍHO INVESTOVÁNÍ – INVESTIČNÍ A PODÍLOVÉ FONDY	22
2.1.1 Členění fondů	26
2.1.2 Struktura trhu podílových fondů a její vývoj.....	28
2.2 ÚČTY U PENĚŽNÍCH ÚSTAVŮ	30
2.2.1 Běžné účty	30
2.2.2 Termínované vklady	30
2.2.3 Spořicí účty.....	32
2.3 INVESTIČNÍ CERTIFIKÁTY.....	34
2.4 AKCIE.....	34
2.5 DLUHOPISY.....	38
2.6 INVESTICE DO DRAHÝCH KOVŮ, NEMOVITOSTÍ	39
2.6.1 Zlato.....	39
2.6.2 Stříbro	42
2.6.3 Platina	43
2.6.4 Investice do nemovitostí.....	44
2.7 STAVEBNÍ SPOŘENÍ.....	46
3 PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ, DŮCHODOVÁ REFORMA	51
3.1 PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ	51
3.2 PENZIJNÍ REFORMA OD 1.1.2013.....	53
4 POROVNÁNÍ ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ S VYBRANÝMI ALTERNATIVNÍMI SPOŘICÍMI A INVESTIČNÍMI NÁSTROJI	60
4.1 ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ.....	60
4.2 ÚČTY U PENĚŽNÍCH ÚSTAVŮ	62
4.2.1 Běžný účet	62
4.2.2 Termínovaný vklad.....	63
4.2.3 Spořicí účet.....	63
4.3 DLUHOPISY.....	64
4.4 AKCIE.....	64
4.5 STAVEBNÍ SPOŘENÍ.....	65
4.6 PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ	65
4.7 PRODUKTY KOLEKTIVNÍHO INVESTOVÁNÍ – PODÍLOVÉ FONDY	66

4.8 II. PILÍŘ NOVÉHO PENZIJNÍHO SYSTÉMU	67
ZÁVĚR	69
SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ	73
SEZNAM TABULEK	77
SEZNAM PŘÍLOH	78

Úvod

Pojišťovnictví je jedním z významných a dynamicky se rozvíjejících odvětví národního hospodářství a je nedílnou součástí finančních trhů. Jedná se o finanční nástroj eliminace negativních důsledků nahodilosti. Jeho úkolem je prostřednictvím tvorby a rozdělování rezerv snížit negativní dopad nahodilých událostí, které mohou potkat v životě každého z nás. Na tvorbě rezerv se podílejí všichni pojistníci, kdežto jejich rozdělování je založeno na principu solidarity, podmíněné návratnosti a neekvivalentnosti, což znamená, že pojistné plnění dostanou pouze ti, kterým nahodilá událost vznikla, a to nezávisle na tom, jakou částkou na tvorbu pojistných rezerv přispěli.

Zákon č. 409/2004 Sb., o pojišťovnictví a normy Evropské Unie rozlišují pojistná odvětví životních pojištění a odvětví neživotních pojištění.

V současnosti se oproti historii, kdy životní pojištění vztahovalo převážně k úhradě nákladů spojených s pohřbem, se v současné době jeho funkce přesouvá směrem k investicím a úsporám. Od pojištění, kryjícího pouze riziko smrti se životní pojištění posunulo k pojištění rezervotvornému, které kromě rizika smrti současně kryje i riziko dožití se stanoveného věku a stává se i jedním z významných nástrojů spoření na stáří. V současné době již životní pojištění plně konkuruje alternativním investičním instrumentům a stalo se tak nedílnou součástí finančních trhů.

Jedním z cílů mé práce je charakterizovat trh životního pojištění v ČR, uvést význam tohoto druhu pojištění, jeho historii a vývoj včetně směrů, jimiž se v současné době ubírá. Důraz bude kladen na produkty životního pojištění, které obsahují složky spořicího či investičního charakteru. Dalším cílem bude charakterizovat ostatní možnosti spoření, uložení a zhodnocování finančních prostředků vhodné zejména pro běžné investory z řad občanů.

Hlavním cílem diplomové práce pak bude porovnat produkty životního pojištění s ostatními možnostmi spoření a ukládání finančních prostředků s cílem jejich zhodnocení. Součástí práce bude i v současné době široce diskutované téma penzijního připojištění a připravovaná penzijní reforma.

V první kapitole se budu zabývat životním pojištěním, jeho charakteristikou, významem, postavením na trhu, jeho historií i směry současného vývoje. Uvedu efekty, které životní pojištění přináší jak pro jedince, tak pro ekonomiku, zaměřím se na daňové zvýhodnění pro občany, zaměstnance i zaměstnavatele. Chci se rovněž zabývat příčinami

nepříznivého jevu, kterým je nízká propojištěnost občanů ČR v porovnání s ostatními vyspělými zeměmi EU. Podrobně rozeberu jednotlivé produkty životního pojištění s důrazem na jejich spořicí a investiční složku.

Druhá kapitola bude věnována jednotlivým alternativním způsobům a možnostem investování, které jsou významné z hlediska drobného investora. Pozornost chci věnovat spoření na účtech u peněžních ústavů, investicím do podílových a investičních fondů, investičních certifikátů, dluhopisů, akcií. Zmíním se také o dalších možnostech investování, například do drahých kovů, nemovitostí, komodit. Zabývat se budu také stavebním spořením, a v současnosti aktuálním tématem penzijního připojištění a připravovanou penzijní reformou.

Ve třetí kapitole se budu zabývat penzijním připojištěním v dosavadní podobě a zejména pak současným aktuálním tématem, kterým je nová penzijní reforma připravovaná od 1.1.2013. Pokusím se vyhodnotit výhody i nevýhody spojené se zapojením občanů do nového modelu penzijního pojištění v závislosti na jejich věku i dalších okolnostech.

Ve čtvrté kapitole uvedu shrnutí vybraných produktů a nástrojů se zaměřením se však pouze na produkty, které považuji za vhodné nástroje umožňující efektivní ukládání respektive investování finančních prostředků prostředky tak, aby byly uloženy bezpečně, nepodléhaly znehodnocení v důsledku inflace a dle možnosti se současně zhodnocovaly. Výběr produktů bych chtěl přizpůsobit potřebám a možnostem běžného občana ČR, který se chce zabezpečit na stáří, tj. má zájem na udržení dosavadního životního standardu i v době, kdy přestane pracovat, tj. v důchodovém věku. Důležitou otázkou je rovněž potřeba zabezpečit jak sebe, tak své blízké pro případ náhlých negativních událostí jako je úmrtí či invalidita

V závěru práce bych se chtěl pokusit o některé své návrhy či doporučení, jakých spořicíh, popřípadě investičních nástrojů by občané mohli využít jak za účelem efektivního a bezpečného uložení svých prostředků, tak pro jejich možné zhodnocení.

1 Charakteristika produktů životního pojištění

Tato část práce má za cíl uvést základní informace o životním pojištění, jeho významu, účelu a charakteristiku jednotlivých jeho produktů zejména z hlediska možnosti jejich využití nejen k pojistné ochraně, ale i k ukládání či zhodnocování prostředků vložených účastníky.

1.1 Význam životního pojištění

Životní pojištění má význam jak z hlediska svých individuálních funkcí majících s efektem pro jednotlivce, tak i z makroekonomického hlediska pro celé hospodářství.

Individuální funkce jsou:

- zajištění pozůstalých v případě smrti pojištěného
- možnost investování a zhodnocení finančních prostředků,
- zajištění prostředků na život, většinou při odchodu do důchodu, ale i u dalších životních situací (svatba, ukončení vysoké školy, atd.)

K makroekonomickým funkcím patří:

- Tlumení inflace. Životní pojištění se je obvykle sjednáváno na 10 i více let. Pravidelné splátky pojistného tak představují odložení spotřeby, což má v zásadě protiinflační charakter.
- Výhodné financování investic. Rozhodující část pojistného je kumulována ve formě technických rezerv pojišťoven. Pojišťovny prostředky investují do různých finančních instrumentů, nemovitostí, bankovních depozit atd. Tyto zdroje jsou dlouhodobé a pro financování ekonomiky výhodné, umožňují finančním institucím poskytovat úvěry, podporují likviditu bank apod.
- Doplněk státního důchodového pojištění. Důchodový systém je stále převážně založen na státním důchodovém pojištění. Vzhledem prodlužování průměrné délky života, nízké porodnosti a tím i stárnutí populace je tento systém dlouhodobě neudržitelný. Řada produktů životního pojištění tento systém doplňuje o soukromou pojistnou ochranu občanů.
- Přínosy pro státní rozpočet. Jedná se o daňový efekt ze zdanění především zisků pojišťoven ale také některých druhů pojistného plnění.

Historicky bylo prvotním důvodem sjednávání životního pojištění zabezpečení rodiny v případě předčasné smrti jejího živitele. Pokud k této události došlo, byla rodině vyplacena částka kryjící náklady na pohřeb a případně skromná podpora.

Postupně se, zejména spolu se zvyšováním životního standardu, objevily další požadavky na životní pojištění. V současnosti tedy životní pojištění zahrnuje dvě základní rizika, riziko smrti a riziko dožití:

- riziko smrti - v případě úmrtí pojištěného vzniká obmyšlenému, tj. osobě, již pojištěný určil ve smlouvě, nárok na sjednané plnění
- riziko dožití - nárok na plnění vzniká pojištěnému v případě dožití se sjednaného věku, popřípadě i určité události (svatba, vstup na vysokou školu)

Soudobé pojištění často kombinuje obě zmíněná rizika. Specifikou životního pojištění v zásadě je, že pojišťovna pojistné plnění vyplatí v každém případě. Nahodilost projevu rizika spočívá v tom, že není znám časový okamžik, kdy k události a tedy i výplatě, dojde. Pojistné částky sjednané na smrt a na dožití se mohou lišit. Typickým rysem životního pojištění je možnost současného připojištění některých dalších druhů pojištění např. pojištění úrazu, vážných chorob, invalidity (včetně zproštění od placení pojistného v případě plné invalidity), pracovní neschopnosti, hospitalizace. Některá tato pojištění lze sjednat i samostatně, ale jako připojištění k životnímu pojištění bývají poskytována za nižší pojistné. U mnoha produktů životního pojištění je možné sjednat i pojištění pro případ invalidity, jehož součástí může být i zproštění placení pojistného, pokud je pojištěné osobě přiznán plný invalidní důchod. Pojistník tedy nemusí platit, ale pojištění funguje dál a po dosažení sjednaného konce pojistné doby (typicky při odchodu do důchodu) je mu vyplacena pojistná částka. V tomto případě se jedná o výhodu životního pojištění oproti jiným produktům spoření na stáří.

Od neživotního pojištění se životní pojištění liší v základních bodech:

- z možných variant rizik vztahujících se k životnímu pojištění (dožití nebo smrt) nastane jen jedna a její nastoupení je jisté, zatímco v neživotním pojištění je počet škod a jejich velikost nejistá
- většina životních pojištění se sjednává na předem danou dobu (většinou delší období) a pokud pojištěný platí pojistné, nemá pojišťovna prakticky žádnou možnost odstoupit od smlouvy. Netýká se to ovšem případů, kdy pojištěný zatají nebo uvede klamné

informace, zejména o svém zdravotním stavu. Tehdy pojišťovna od smlouvy odstoupit může.

V dnešní době se význam životního pojištění posouvá od rizikového pojištění (tj. pojištění, které zahrnuje pouze riziko smrti) k pojištěním rezervotvorným (tj. pojištěním, která sice kryjí riziko smrti, zároveň však zohledňují možnost dožití se sjednaného konce pojištění). Životní pojištění tak v případě úmrtí pojištěného během pojistné doby snižuje negativní důsledky pro rodinu pojištěného prostřednictvím výplaty pojistného plnění, zároveň v případě dožití se konce sjednané doby pojištění pojistné plnění slouží k zajištění pojištěného v důchodovém věku, kdy dochází k výraznému propadu příjmů. Životní pojištění postupně převzalo i funkci spořicího a investičního instrumentu. Z hlediska občanů je životní pojištění sjednáváno zejména z důvodů získání pojistné ochrany, zhodnocení finančních prostředků, daňového zvýhodnění, možnosti volby investiční strategie, variability i možností současného zvýhodněného sjednání dalších pojistných produktů.

Pojistná ochrana znamená, že v případě pojistné události je pojišťovna povinna vyplatit pojistné plnění. Tato ochrana platí po celou dobu trvání pojistné smlouvy (s výjimkou některých druhů připojištění). Část pojistného, které klienti platí, tvoří spořicí složku, která je zhodnocována. U většiny produktů životního pojištění je výnos garantovaný (s výjimkou investičního životního pojištění), takže klient předem zná výši minimálního zhodnocení. U produktů investičního životního pojištění má pojištěný možnost volby investiční strategie, tj. do určité míry může ovlivnit výši potencionálních budoucích výnosů, nese však současně také veškerá rizika spojená s tímto investováním. Pojišťovna zde nezaručuje žádný jistý výnos. U investičního a variabilního životního pojištění (označovaného jako univerzální pojištění) může klient jednoduše měnit parametry pojistné smlouvy, např. snižovat či zvyšovat pojistnou částku či pojistné, přidávat či odebírat různá připojištění, dokonce i měnit pojistnou dobu. Klient má možnost přizpůsobit životní pojištění své potřebě a aktuální životní situaci.

Některé druhy životního pojištění jsou podporovány státem ve formě daňových úlev pro pojištěné a jejich zaměstnavatele.

K nejvýznamnějším nevýhodám životního pojištění patří:

- Životní pojištění je sjednáváno na dlouhou dobu, často i na několik desítek let. Pojištěný musí počítat s dlouhodobými výdaji na placení pojistného a současně s nízkou likviditou jím vložených finančních prostředků. V průběhu pojistné doby totiž není obvykle možné s naspořenými penězi manipulovat.
- Stát negarantuje vklady pojištěných - v případě úpadku pojišťovny mohou klienti přijít o veškeré vložené prostředky. Tato situace je ovšem velmi nepravděpodobná, neboť pojišťovny jsou samy pojištěny smlouvami se zajišťovnami a zájmy klientů jsou tak chráněny.
- Někteří jedinci jsou z hlediska životního pojištění nepojistitelní. Pokud je jejich zdravotní stav špatný nebo dosáhli určitého věku, je jejich pojištění pro pojišťovnu příliš velkým rizikem a pojišťovna je do pojištění nepřijme.
- Zdanění výnosů sazbou 15 % (i v případě předčasného ukončení pojistné smlouvy).
- Výnosy jsou snižovány poplatky, které jsou vyšší než u jiných spořicíh nástrojů. Klienti navíc nebývají o těchto poplatcích dostatečně informováni, takže si jejich dopadů ani nejsou vědomi.

1.2 Daňové výhody životního pojištění

Podle zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmu ve znění pozdějších předpisů¹ mohou fyzické osoby, zaměstnanci a zaměstnavatelé, kteří přispívají svým zaměstnancům na soukromé životní pojištění, v případě zákonem stanovených podmínek využít daňových výhod.

Daňových výhod lze využít pouze u pojištění pro případ dožití, pro případ smrti nebo dožití nebo u důchodového pojištění v případě splnění dalších zákonem stanovených podmínek. Mluvíme tedy především o investičním životním pojištění, kapitálovém životním pojištění a důchodovém pojištění.

¹ Česko. Zákon č. 586 ze dne 22. dubna o daních z příjmu *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117, s. 3474-5419. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1992&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=2>. ISSN 1211-1244.

Zákonem stanovené podmínky pro daňovou uznatelnost:

Podle zákona o daních z příjmu² mohou zaměstnanci, zaměstnavatelé i fyzické osoby uplatnit možnost odečíst ze základu daně poplatníkem zaplacené pojistné životního pojištění, pokud jsou splněny následující podmínky:

- Pojistník a pojištěný jsou jedna osoba.
- Výplata pojistného plnění (důchodu nebo jednorázového plnění) se uskuteční nejdříve v roce, ve kterém dosáhne poplatník věku 60 let
- Výplata pojistného plnění je ve smlouvě stanovena nejdříve po 60 měsících od uzavření smlouvy
- V případě pojistné smlouvy s pevně sjednanou pojistnou částkou pro případ dožití musí být pojistná částka alespoň:
 - 40 000 Kč v případě pojistné smlouvy s pojistnou dobou 5 až 15 let
 - 70 000 Kč v případě pojistné smlouvy s pojistnou dobou delší než 15 let
- Jestliže je pojistné nebo jeho část hrazeno zaměstnavatelem, musí být ve smlouvě uvedeno, že nárok na plnění z pojištění má zaměstnanec.

Daňové zvýhodnění zaměstnavatelů

Zaměstnavatelé si dříve mohli z daňového základu odečíst maximálně 8 000 Kč na zaměstnance, kterými přispívali na pojistné životního pojištění svých zaměstnanců. Od roku 2008 však došlo ke změnám, podle kterých může zaměstnavatel stanovit v kolektivní smlouvě nebo ve vnitřním předpisu možnost zaměstnancům přispívat na životní pojištění. Maximální částka zde není stanovena. Příspěvky jsou však osvobozeny od odvodů na všeobecné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti pouze do výše 24 000 Kč ročně.

Daňové zvýhodnění zaměstnanců

Pro zaměstnance dříve platily obdobné podmínky jako pro fyzické osoby, tedy možnost odpočtu částky 12 000 Kč za rok ze základu daně. Od 1. 1. 2008 je od daně osvobozen příspěvek na životní pojištění a penzijní připojištění, a to v úhrnu maximálně do

² Česko. Zákon č. 586 ze dne 22. dubna o daních z příjmu *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117, s. 3474-5419. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1992&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=2>. ISSN 1211-1244.

výše 24 000 Kč ročně od téhož zaměstnavatele. Současně jsou tyto příspěvky osvobozeny od odvodů na všeobecné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti opět maximálně do částky 24 000 Kč.

Příspěvky zaměstnavatele vyšší než 24 000 Kč ročně na jednoho zaměstnance mohou také být pro zaměstnavatele daňově uznatelné, nejsou však již osvobozeny od daně z příjmů u zaměstnance a podléhají i platbě sociálního i zdravotního pojištění, a to jak na straně zaměstnavatele, tak na straně zaměstnance.

Daňové zvýhodnění fyzických osob

Dle §15 odst. 6 Zákona o dani z příjmů lze od základu daně za zdaňovací období odečíst poplatníkem zaplacené pojistné. Maximální částka, kterou lze odečíst za zdaňovací období, činí v úhrnu 12 000 Kč, a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami. Pojišťovna vystaví potvrzení o zaplaceném pojistném, které fyzická osoba, je-li zaměstnancem a zaměstnavatel mu provádí roční zúčtování, předloží svému zaměstnavateli nejpozději do 15. února následujícího roku nebo si jej sám uplatní jako nezdanitelnou část základu daně, podává-li přiznání k dani fyzických osob sám.

Původně byla úspora na daních odvislá od výše ročního příjmu poplatníka podle toho, v jakém daňovém pásmu se nacházel. Od 1. 1. 2088 vstoupila v účinnost novela zákona o daních z příjmu, která díky rovné dani výši daňové úspory změnila. Při rovné patnáctiprocentní dani za každých zaplacených 1 000 korun ušetří pojištěný na dani 150 korun. Ročně tak poplatník může díky životnímu pojištění ušetřit až 1 800 korun.

1.3 Rizikové životní pojištění

Rizikové životní pojištění je pojištěním pro případ smrti. Pojistnou událostí je smrt pojištěného z jakékoliv příčiny v době platnosti pojistné smlouvy. Po jejím uplynutí pojištění bez náhrady zaniká. Pojištění zpravidla zaniká bez náhrady i v případě, kdy dojde k jeho vypovězení.

Tento produkt neobsahuje žádnou spořicí složku a lze u něho tudíž dosáhnout příznivějšího poměru ceny a výkonu. Pojistnou událostí je smrt pojištěného. Nastane-li pojistná událost, tj. dojde-li k úmrtí pojištěného, vyplatí pojišťovna obmyšlenému, popřípadě dědicům pojistné plnění stanovené v pojistné smlouvě. Tento produkt zahrnuje pojištění pro

případ smrti a je vhodný pro ty, kteří tak chtějí zabezpečit své blízké nebo chtějí pojištění vinkulovat ve prospěch jiného subjektu, například k zajištění hypotéky či jiných úvěrů.

Rizikové pojištění lze sjednat buď s pevnou pojistnou částkou, nebo s klesající pojistnou částkou. Pojištění s pevnou pojistnou částkou se používá při potřebě dosáhnout stále stejně vysoké pojistné ochrany (např. zajištění finančně závislých osob). Produkty s klesající pojistnou částkou se často označují jako úvěrová životní pojištění a jsou určena k pojištění osob splácejících úvěr, kdy výše pojistné částky by měla prakticky kopírovat aktuální výši úvěru. Pojištění pro případ smrti je možno bývá rozšířeno o zproštění od placení pojistného v případě přiznání plného invalidního důchodu pojištěnému nebo pojistníkovi popřípadě i dlouhodobé pracovní neschopnosti. Pojistnou ochranu lze formou připojištění většinou rozšířit o krytí dalších rizik, zejména plnou invaliditu, úraz nebo vážné onemocnění.

Výhody rizikového životního pojištění:

- Garantovaná pojistná částka pro případ smrti
- Možnost rozšíření pojistné ochrany o různá připojištění
- Sjednání pevné nebo pohyblivé pojistné částky
- Sjednání již na dobu jednoho roku

Nevýhodou je absence spořicí složky.

1.4 Kapitálové životní pojištění

Kapitálové životní pojištění představuje kombinaci pojištění pro případ smrti (nebo dožití) a spoření. Část z placeného pojistného je určena na pokrytí rizika smrti a část je pojišťovnou připisována ve prospěch klienta na tzv. kapitálovou hodnotu. Kapitálovou hodnotu pak pojišťovna investuje a zhodnocuje. V případě smrti klienta je pojišťovna povinna vyplatit jak kapitálovou hodnotu pojištění, tak pojistnou částku pro případ smrti. Pojistné částky, pojistná doba i pojistné jsou pevně stanoveny. Pojistitel garantuje pojistné plnění pro případ dožití. Toto pojištění je vhodné pro klienty, kteří chtějí zabezpečit své blízké pro případ smrti a chtějí mít současně i garantovanou částku pro případ dožití. Výhodami tohoto pojištění je garantovaná pojistná částka pro případ smrti i dožití, garantované minimální zhodnocení a také daňová uznatelnost zaplaceného pojistného. K nevýhodám naproti tomu

patří nemožnost provádění změn nastaveného pojištění a nemožnost aktivního ovlivňování tvorby kapitálové hodnoty.

Pojistná částka může být pro případ smrti i pro případ dožití stejná anebo si klient může stanovit pojistné částky v rozdílné výši. Nejrozšířenějším produktem je pojištění pro případ smrti a dožití se se stejnou pojistnou částkou. Častou variantou je pak také pojištění pro případ dožití s vrácením zaplaceného pojistného v případě smrti. Pojistné smlouvy jsou v naprosté většině sjednávány do věku 60 let. Tento typ pojištění je však v dnešní době již poměrně zastaralý a je málo využíván.

Výhody kapitálového životního pojištění:

- Garantovaná pojistná částka pro případ smrti
- Garantované minimální zhodnocení vložených prostředků
- Možnost rozšíření pojistné ochrany o různá připojištění
- Daňová uznatelnost zaplaceného pojistného

Nevýhody:

- Nelze libovolně měnit parametry pojištění
- Nelze aktivně ovlivňovat tvorbu kapitálového zhodnocení

1.5 Flexibilní životní pojištění

Flexibilní, někdy také nazývané univerzální pojištění, je modernější produkt, který umožňuje kdykoli měnit poměr prostředků mezi pojistnou ochranou, tj. rizikovou složkou a složkou spořicí určenou k jejich zhodnocování. Může se tak přizpůsobit aktuálním životním potřebám i jednotlivým fázím života pojištěných. Tento druh životního pojištění funguje obdobně jako kapitálové pojištění, je ale mnohem pružnější. Poskytuje větší variabilitu pojistného rytí, umožňuje dále vkládat mimořádné pojistné, čerpat část hodnoty pojištění v jeho průběhu i možnost využít tzv. platebních prázdnin, tzv. platebních prázdnin, kdy klient na čas pojistné přestane platit. Jeho součástí je i garantované minimální zhodnocení spořicí části pojištění ve výši tzv. technické úrokové míry, která je regulovaná státem. K nevýhodám patří, obdobně jako u klasického kapitálového životního pojištění, nemožnost aktivního

ovlivňování tvorby kapitálové hodnoty. Na rozdíl od klasického kapitálového pojištění není u flexibilního životního pojištění garantována výše vyplacené částky v případě dožití.

Ze zaplaceného pojistného jsou odečteny náklady na krytí pojistné ochrany a poplatky. Zbývající část pojistného je použita na tvorbu kapitálové hodnoty pojištění.

V případě úmrtí klienta je vyplacena sjednaná pojistná částka nebo aktuální kapitálová hodnota pojištění, popřípadě obojí.

- V případě dožití je vyplacena aktuální kapitálová hodnota pojištění.
- V případě sjednání dalších připojištění je při pojistné události vyplaceno pojistné plnění dle sjednaných podmínek.

Výhody flexibilního životního pojištění:

- garantovaná pojistná částka pro případ smrti
- garantované minimální zhodnocení finančních prostředků
- rozšíření rozsahu pojistné ochrany formou různých připojištění
- kdykoli měnit nastavení pojištění a rozsah pojistné ochrany
- daňová uznatelnost zaplaceného pojistného
- vkládat a čerpat finanční prostředky i během trvání pojištění

Nevýhody:

- nelze aktivně ovlivňovat tvorbu kapitálové hodnoty pojištění
- není garantována výše vyplacené částky při dožití

1.6 Investiční životní pojištění

Nejmodernějším životním pojištěním je investiční životní pojištění. Spojuje rizikové pojištění s investováním. Každá pojišťovna má v nabídce několik fondů lišících se jak oblastí průmyslu, tak regionem do kterého je investováno. Klient si sám může vybrat, do jakých fondů budou peníze umístěny. Pro jednodušší výběr mají pojišťovny obvykle připraveny tři obvyklé strategie, a to konzervativní, vyváženou nebo dynamickou, které představují mix jednotlivých fondů. Výběr klienta pak záleží na jeho ochotě nést určitou míru rizika. Pojišťovna za pojistníka přebírá pouze pojistné riziko, finanční (investiční) riziko přebírá

pojistník. Pojistné plnění pro případ dožití není složeno z pevné pojistné částky a z případných podílů na zisku (není garantováno), ale závisí na aktuální ceně podílových jednotek podílových fondů, do kterých pojistník investoval. Aktuální hodnota může být i nižší než hodnota vložených prostředků. Investiční životní pojištění tedy nabízí klientům vyšší výnosový potenciál, ale za cenu vyššího rizika. Zaručena je však výplata sjednané pojistné částky pro případ smrti (resp. v případě smrti je vyplacena pojistná částka pro případ smrti a aktuální hodnota podílových jednotek).

Výhody investičního životního pojištění:

- Možnost měnit nastavení pojištění i rozsah pojistné ochrany
- Možnost rozšíření pojistné ochrany o různá připojištění
- Možnost aktivně měnit investiční strategii v jeho průběhu
- Možnost vkládání i čerpání prostředků v průběhu pojištění
- Daňová uznatelnost zaplaceného pojistného

Nevýhody:

- Není garantována výše zhodnocení prostředků
- Není garantována pojistná částka při dožití

1.7 Důchodové pojištění

Tento druh pojištění je jednou z forem kapitálového životního pojištění. Jeho smyslem je zajištění, resp. zvýšení životního standardu ve stáří. Pojistné se platí buď v pravidelných lhůtních splátkách, nebo také formou jednorázové platby předem. Po dosažení věkové hranice sjednané ve smlouvě je oprávněné osobě vyplácena naspořená částka a to buď formou pravidelných splátek důchodu, nebo v podobě jednorázového vyplacení. Výplata důchodu může být sjednána s omezením počtu výplat po stanovenou dobu nebo také neomezeně až do smrti pojištěného.

K nejčastěji nabízeným produktům důchodového pojištění patří:

- Základní doživotní důchod

Je obdobou starobního důchodu vypláceného ze státního důchodového pojištění. Obvykle je vyplácen od dosažení důchodového věku. Je možné sjednat doživotní či dočasný důchod, jednorázovou výplatu místo pravidelných výplat důchodu, odklad výplaty důchodu (např. pokračuje-li pojištěný v práci). V jeho rámci může být sjednán i nárok na výplatu invalidního důchodu a důchodu pro pozůstalé.

- Dočasný důchod v případě plné invalidity.

Je obdobou plného invalidního důchodu. Kryje riziko poklesu příjmu v případě, že se pojištěný během trvání pojištění stane invalidním ještě před splatností základního důchodu. Výplata tohoto důchodu náleží pojištěnému až do vzniku nároku na základní důchod nebo do jeho smrti.

- Důchod pro pozůstalé

Slouží pro zajištění příjmů pozůstalým v případě smrti pojištěného, a to jak v době placení pojistného, tak i v době výplaty důchodu. Výše důchodu závisí na době úmrtí pojištěného.

Výhody důchodového pojištění:

- Garantovaná výplata sjednané pojistné částky
- Možnost rozšíření pojistné ochrany o různá připojištění
- Garantované minimální zhodnocení vložených prostředků
- Daňová uznatelnost zaplaceného pojistného

Nevýhody:

- Nelze libovolně měnit parametry pojištění
- Nemožnost aktivně ovlivňovat kapitálové zhodnocení

Některé charakteristické znaky jednotlivých druhů životního pojištění jsou shrnuty v následující tabulce:

Tabulka č. 1 : Vlastnosti vybraných druhů životního pojištění

Vlastnosti	Druh pojištění osob				
	Rizikové životní a úrazové	Kapitálové životní	Univerzální (flexibilní) životní	Investiční životní	Důchodové
Krytí rizika (smrti)	•	•	•	•	
Tvorba kapitálové hodnoty		•	•	•	•
Aktivní ovlivňování výnosu				•	
Garantované zhodnocení		•	•		•
Flexibilita			•	•	
Daňová uznatelnost		•	•	•	•

Zdroj: *Česká asociace pojišťoven* [online]. 2010 [cit. 13.12.2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.cap.cz>>

1.8 Doplnková pojištění

K životnímu pojištění mohou být sjednána i připojištění, které mají charakter neživotního pojištění. Výhodou těchto připojištění je, že jsou cenově výhodnější než pokud by dané pojištění bylo uzavřeno samostatně, pokud je vůbec samostatně nabízeno.

Může se zejména jednat o tato připojištění:

- pojištění pro případ úrazu
- pojištění pro případ plné invalidity
- pojištění pro případ vážných onemocnění
- pojištění pro případ pracovní neschopnosti
- Pojištění pro případ pobytu v nemocnici

1.9 Životní pojištění v ČR a v EU

Za jeden z nejlépe vypovídajících ukazatelů pro posuzování role pojištění v ekonomice je často považován poměr výše předepsaného pojistného k objemu velikostí hrubého domácího produktu. V zemích Evropské unie v posledním období celková hodnota tohoto ukazatele přesahuje 9 %, přitom předepsané pojistné ve vztahu k HDP u životního

pojištění přesahuje výši 5,5 % a v neživotním pojištění se blíží výši 3,5 %. V České republice dosahuje hodnota celkové pojištěnosti výše 4 % (u životního pojištění 1,5 % a u neživotního pojištění 2,5 %). Ve srovnání se stavem v EU je pojištěnost v ČR výrazně nižší. Podíl životního pojištění k celkovému objemu předepsaného pojistného činí v nejvyspělejších zemích (Švédsko, Velká Británie, Finsko) 70 %, v celé EU pak dlouhodobě přes 60 %. Jak vyplývá z výroční zprávy České asociace pojišťoven, tento podíl činil v ČR v roce 2011 pouze 46,4 %. Ve vyspělých zemích je přikládán význam životnímu pojištění zejména z pohledu zajištění potřeb ve stáří. V podmínkách ČR tato role životního pojištění není dosud dostatečně v podvědomí lidí, kteří stále ještě poněkud spoléhají na státní sociální důchodové pojištění.

2 Ostatní možnosti spoření popřípadě zhodnocení finančních prostředků

S ohledem na zaměření mé práce se budu především zabývat alternativními investičními možnostmi mající význam z hlediska občanů jako drobných investorů. Zaměřím se na tyto možnosti investování:

- produkty kolektivního investování - investiční a podílové fondy
- účty u peněžních ústavů
- investiční certifikáty
- akcie
- dluhopisy
- investice do drahých kovů, nemovitostí
- stavební spoření
- penzijní připojištění
- penzijní reforma od 1. 1. 2013

2.1 Produkty kolektivního investování – investiční a podílové fondy

Pojem kolektivní investování v sobě zahrnuje možnost podílet se na výhodách investování společně s dalšími zájemci o investování. Sloučí-li se peněžní prostředky více drobných investorů, mohou si za výsledný objem peněz dovolit nakoupit podstatně více cenných papírů od různých emitentů, stejně jako část peněz uložit na termínovaný vklad v bance, ovšem za zcela jiných podmínek než by dostal jednotlivec. Banka zcela pochopitelně přistupuje jinak k investorovi s balíkem 50 000 Kč a jinak s balíkem 5 miliónů. Kolektivní investování podléhá pravidlům daným zákonem č. 189/2004 Sb.³ a doзору prováděnému Komisí pro cenné papíry.

Kolektivní investování má původ v USA a jejich rozvoj nastal zejména po druhé světové válce, v západní Evropě v 70. a následně pak zejména 90. letech minulého století. V ČR se kolektivní investování začalo rozvíjet prakticky vzápětí po změnách v roce 1989.

³ <http://www.financnivzdelavani.cz/webmagazine/page>. Dostupné z: http://lektivni_investovani/

Subjekty kolektivního investování⁴

Investiční společnost je obchodní společností, jejímž předmětem podnikání je výhradně kolektivní investování. Peněžní prostředky získává tím, že prodává podílové listy a tyto prostředky pak soustřeďuje v podílových fondech. Majetek v podílovém fondu se nestává majetkem společnosti, ta ho pouze spravuje svým jménem a na účet podílníků. Majetek podílového fondu nemůže investiční společnost investovat jakýmkoliv způsobem. Může investovat do zákonem stanovených cenných papírů, v zákonem stanoveném poměru. Je také stanoven limit pro hodnotu cenných papírů od jednoho emitenta na maximálně 10% a nesmí investovat do jiného podílového fondu nebo investiční společnosti.

Investiční fond je právnickou osobou, která shromažďuje peněžní prostředky od veřejnosti upisováním akcií. Prostředky jsou majetkem investičního fondu, který s nimi nakládá svým jménem a na svůj účet a ty pak investuje do investičních instrumentů (cenných papírů, movitých a nemovitých věcí), které odpovídají jeho zaměření. Nákupem akcií investičního fondu se stává investor akcionářem, čímž získává všechna akcionářská práva. Investiční fond musí být založen jako akciová společnost pouze na dobu určitou, nesmí být založen na základě veřejné nabídky akcií.

Podílový fond nemá právní subjektivitu, není právnickou osobou. Je nástrojem, který se využívá k investičním operacím. Je zakládán investiční společností, která řídí jeho fungování. Otevřený podílový fond má oproti jiným formám investování řadu vlastností, které umožňují jeho použití ve velmi širokém okruhu investorů. Základní jednotkou fondu je podílový list, tj. cenný papír, který představuje podíl na majetku podílového fondu, ale neopravňuje jejich majitele zasahovat do správy fondu. Podílové fondy jsou jednoduchým řešením, jak se k nejrůznějším investicím dostat i s malým kapitálem a většinou nabízí efektivnější způsob investování, než když si jednotlivec investuje sám na vlastní účet. Fondy umožňují investovat i malé částky a jejich prostřednictvím může každý jednoduše investovat do komodit nebo do akcií, třeba i na trzích Asie či latinské Ameriky. Kromě dostupnosti a nižších nákladů je důležitým faktorem také rozkládání rizika (diverzifikace) mezi více investic. Z pohledu řízení rizik je velmi důležité nesázet vše na jednu kartu. Každý fond investuje majetek podílníků do více investic, nakupuje akcie různých firem, nebo dluhopisy

⁴ Česko. Zákon č. 189 ze dne 4. dubna o kolektivním investování In: *Sbírka zákonů České republiky*. 204, částka 189, s. 2842-2887. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4493>

různých států, různé nemovitosti, nebo různé komodity. Díky tomu snižuje riziko negativního vlivu jedné nezdařilé investice na hodnotu celého portfolia investic.

Oproti bankovním vkladům, kde je výše úroků předem stanovena, je ve většině podílových fondů možno budoucí výnosy pouze odhadovat na základě investiční politiky fondu a jeho minulého vývoje. Investor dostane takové výnosy (popř. ztráty), kterých správce fondu v rámci hospodaření s jeho prostředky dosáhne. Výnosy jsou sníženy o předem známé poplatky (poplatek za vstup do fondu a poplatek za správu, popřípadě také výstupní poplatek nebo podíl na zisku). Z těchto důvodů se podílové fondy nehodí ke krátkodobým spekulacím, ale jsou vhodným nástrojem pro dlouhodobé investování.

Rozlišujeme:

- Otevřený podílový fond
- Uzavřený podílový fond

Otevřený podílový fond

Nemá omezen počet podílových listů, které může emitovat, a tudíž může reagovat na poptávku ze strany investorů. Má ovšem povinnost zpětného odkupu podílového listu od podílníka do stanoveného termínu 15 dní, v případě že o něj podílník požádá, a to za cenu, která odpovídá čisté hodnotě jeho aktiv.

Uzavřený podílový fond

Má stanoven přesný počet podílových listů, které může emitovat. Fond tedy emituje omezený počet instrumentů, které drží omezený počet investorů. Je zakládán na dobu určitou, po uplynutí této doby vstoupí do likvidace nebo se přemění na otevřený podílový fond.

Podílníci nemohou požádat o zpětný odkup, likvidita je zde zajištěna obchodováním na sekundárních trzích. Tržní kurz kolísá kolem čisté hodnoty aktiv v důsledku řady faktorů.

U investičních a podílových fondů je možno dosáhnout zisku dvěma způsoby:

- fondy mohou vyplácet dividendy
- fond prodáme za cenu vyšší než jsme nakoupili tj. realizujeme kapitálový výnos

Výnos fondu můžeme hodnotit prostřednictvím celkového výnosu, který měří zhodnocení majetku fondu včetně reinvestovaných příjmů fondu z dividend, kupónových plateb a úroků.

Výhody kolektivního investování:

- **Jednodušší přístup k instrumentům a trhům.** Lidem s malými zkušenostmi s investováním nebo malými investičními prostředky nabízí možnost investovat v celé šíři spektra finančního trhu.
- jednou z hlavních výhod je **možnost vyššího zhodnocení** daná možností přístupu k trhům a příležitostem, na něž by se drobný investor sám nikdy nemohl dostat
- **Snížení rizika** pomocí diverzifikace. Fondy vlastní celou řadu různých instrumentů na sobě nezávislých, což vede k omezení a rozložení rizika v míře, které by jediný investor těžko mohl dosáhnout.
- **Profesionální správa.** Investiční společnosti zaměstnávají specialisty pro investování, tzv. fond manažery nebo portfolio manažery.
- **Osvobození od daní.** Veškeré příjmy z prodeje podílových listů jsou pro fyzické osoby po 6 měsících po nákupu osvobozeny od daně z příjmů.
- **Likvidita.** Otevřené podílové fondy jsou ze zákona povinny na žádost podílníka odkoupit ve stanoveném termínu podílové listy za aktuální cenu.

Nevýhody kolektivního investování:

- **Poplatky.** Investor platí fondu roční poplatky za správu a většinou i poplatky při nákupu či prodeji podílových listů
- **Omezení investiční volnosti.** Podílník nemůže rozhodovat o konkrétních titulech zařazených do portfolia, volí si toliko oblast investic
- **Neexistence pojištění.** Na rozdíl od bankovních produktů nejsou vložené prostředky pojištěny

2.1.1 Členění fondů

Podílové a investiční fondy můžeme rozčlenit dle nejrůznějších kritérií. Pro účely této práce uvádím rozčlenění podle rizika trhu, které využívá Asociace fondů a asset managementu AFAM⁵

Podle převládající struktury portfolia otevřených podílových fondů a jejich investiční strategie rozlišujeme několik základních typů otevřených podílových fondů

- peněžního trhu
- dluhopisové
- akciové
- smíšené (balancované)
- fondy fondů
- zajištěné (garantované)

Fondy peněžního trhu

Portfolio tvoří zpravidla instrumenty se splatností do jednoho roku (krátkodobé cenné papíry emitované státem nebo ČNB). Výhodou je malé riziko z důvodu investování do bezpečných instrumentů a nulová daň při investici nad 6 měsíců. Vhodné pro peníze, u nichž investor předpokládá investiční horizont několik měsíců (přibližně 6-18). Poplatky bývají nízké, přístup k penězům okamžitý.

Portfolio fondů peněžního trhu tvoří zejména krátkodobé cenné papíry, nejčastěji emitované státem nebo centrální bankou. Fondy peněžního trhu patří mezi tuzemskými investory k nejvyhledávanějším. Podle statistik dosahuje majetek ve fondech peněžního trhu 40 % všech investic do fondů. Tyto fondy jsou nejkonzervativnější investicí, kolísavost ceny jejich podílových listů je nízká. Nízkému riziku však odpovídají i nižší výnosy. Doporučený investiční horizont je 6 měsíců až 1 rok.

Dluhopisové fondy

Investují výlučně do dluhových instrumentů s pevným nebo proměnlivým výnosem, převážně do vládních obligací a dluhopisů větších firem. Ve srovnání s Fondy peněžního trhu

⁵ "Nová" investiční asociace - AFAM a AKAT se spojily. In: *Fond Market*. [online]. 2007 [cit. 2013-05-23]. Dostupné: <http://www.fondmarket.cz/fondy-a-investicni-produkty/nova-investicni-asociace-afam-a-akat-se-spojily/>

přinášejí dlouhodobě vyšší výnos, z krátkodobého hlediska však mohou zaznamenat jisté kolísání hodnoty investice. Dluhopisové fondy jsou vhodné pro investory, kteří chtějí dosáhnout vyššího zhodnocení než ve fondu peněžním a kteří mohou své peníze investovat na dva až čtyři roky.

Akciové fondy

Akciové fondy investují na akciovém trhu nejméně 2/3 svých aktiv. Portfolio je tvořeno především akciemi, podílovými listy, indexovými certifikáty a dalšími instrumenty nesoucími akciové riziko. Některé fondy diverzifikují svá portfolia v celosvětovém měřítku, jiné se zaměřují na určitý region. Znamenají možnost nejvyššího výnosu za cenu vysoké míry rizika. Dlouhodobé zisky jsou však často vykompenzovány značnými krátkodobými výkyvy cen fondů (i přes 30 %). Investorům, kteří preferují možnost dlouhodobého zhodnocení a jsou ochotni tolerovat výraznou kolísavost hodnoty investice, nabízejí možnost dosažení vyššího výnosu než dluhopisové fondy. Na investici do akciového fondu je proto třeba hledět jako na dlouhodobou s minimálním horizontem 5 let.⁶

Smíšené fondy

Smíšené nebo také balancované fondy investují část svého portfolia do dluhopisů a část do akcií. Limity pro jejich podíl nejsou stanoveny a fond tak může strukturu portfolia pružně měnit podle situace na trhu. Platí pravidlo, že čím větší podíl akcií v portfoliu, tím vyšší riziko a současně vyšší potenciál výnosu. Vhodné pro investory s horizontem dva až pět let.

Zajištěné (garantované) fondy

Garantované fondy jsou fondy, které investorovi garantují návratnost části nebo celé investice v době splatnosti. Doba trvání fondu je obvykle 3 - 6 let. U garantovaných fondů není uplatňována aktivní správa portfolia, ale na počátku sestavené portfolio se až do

⁶ Česko. Zákon č. 189 ze dne 4. dubna o kolektivním investování In: *Sbírka zákonů České republiky*. 204, částka 189, s. 2842-2887. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4493>

splatnosti fondu nemění. Výhodou garantovaných fondů je omezení možnosti ztráty, tato výhoda je ale vykoupena nižším výnosem.

Fondy fondů

Základní strategií tohoto typu fondu je investovat většinu (min. 2/3) svého majetku do podílových listů nebo akcií jiných otevřených podílových fondů. Rozložením aktiv do ostatních OPF je možné využít několika druhů investičních strategií zároveň a diverzifikovat možné riziko. Nevýhodou těchto fondů je zdvojení všech poplatků, tj. poplatky se platí jak fondům v portfoliu, tak samotnému fondu. Optimálním investičním horizontem jsou 3 roky.

2.1.2 Struktura trhu podílových fondů a její vývoj

Tabulky ukazují objem prostředků investovaných v ČR do podílových fondů v porovnání období roku 2009 a roku 2012.

Tabulka č. 2: Objem prostředků investovaných v ČR do podílových fondů v porovnání období roku 2012

Typ fondu	domácí fondy	zahraniční fondy	Celkem k 31. 3. 2012
Fondy peněžního trhu	8 913 mil. Kč	13 260 mil. Kč	22 173 mil. Kč
Zajištěné fondy	3 106 mil. Kč	42 877 mil. Kč	45 984 mil. Kč
Akciové fondy	14 329 mil. Kč	25 217 mil. Kč	39 546 mil. Kč
Dluhopisové fondy	39 651 mil. Kč	22 831 mil. Kč	62 482 mil. Kč
Fondy smíšené	23 558 mil. Kč	10 534 mil. Kč	34 092 mil. Kč
Fondy fondů	17 808 mil. Kč	343 mil. Kč	18 151 mil. Kč
Fondy s nemovitostmi	2 169 mil. Kč	237 mil. Kč	2 407 mil. Kč
Celkem	109 536 mil. Kč	115 301 mil. Kč	224 837 mil. Kč

Zdroj: AKAT. ČR. *Zpráva o činnosti asociace pro kapitálový trh za rok 2011/2012 a o cílech a úkolech na další období* [online]. [cit. 2013-05-23]. Dostupné z [www: http://www.akatcr.cz/download/2787-akat-cr_vyrocka_cz_2011-12.pdf](http://www.akatcr.cz/download/2787-akat-cr_vyrocka_cz_2011-12.pdf).

Tabulka č. 3: Objem prostředků investovaných v ČR do podílových fondů v porovnání období roku 2009.

Typ fondu	domácí fondy	zahraniční fondy	Celkem k 31. 3. 2009
Fondy peněžního trhu	44 006 mil. Kč	28 777 mil. Kč	72 783 mil. Kč
Zajištěné fondy	10 021 mil. Kč	52 649 mil. Kč	62 669 mil. Kč
Akciové fondy	7 737 mil. Kč	13 188 mil. Kč	20 925 mil. Kč
Dluhopisové fondy	12 567 mil. Kč	6 256 mil. Kč	18 823 mil. Kč
Fondy smíšené	18 172 mil. Kč	6 285 mil. Kč	24 457 mil. Kč
Fondy fondů	11 372 mil. Kč	337 mil. Kč	11 709 mil. Kč
Fondy s nemovitostmi	1 628 mil. Kč	0 Kč	1 628 mil. Kč
Celkem	105 502 mil. Kč	107 492 mil. Kč	212 994 mil. Kč

Zdroj: AKAT. ČR. Zpráva o činnosti asociace pro kapitálový trh za rok 2008/2009 a o cílech a úkolech na další období [online]. [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: http://www.akatcr.cz/download/702-akatcr_vyrocní_zpráva_cz_2008-09.

Při zhruba stejném celkovém objemu prostředků investovaných do podílových fondů došlo v roce 2012 oproti roku 2009 k významnému přesunu prostředků z konzervativnějších a bezpečnějších fondů peněžního trhu a zajištěných fondů směrem k rizikovějším fondům slibujícím vyšší výnosy, tj. akciovým, dluhopisovým a částečně i smíšeným fondům. I přesto, že čeští investoři jsou stále poměrně konzervativní, lze předpokládat, že uvedený trend bude pokračovat a český investor se tak přiblíží investorům na trzích s dlouhou tradicí.

Při investici do podílových fondů je, zejména pro drobného investora, potřeba věnovat pozornost i celkovým nákladům fondu. Důležitá je i volba měny, ve které fond investuje. To platí zejména u fondů peněžního trhu s nízkou výnosností. Jinak by se totiž z konzervativní investice mohla stát riskantnější spekulace na pohyb směnného kursu.

Z hlediska distribuce zisku lze fondy rozdělit takto:

- **Výnosové fondy** - v pravidelných intervalech vyplácejí výnosy (dividendy). Jedná se zejména o fondy, které investují převážně do bankovních vkladů a dluhopisů.

- **Růstové fondy** - tyto fondy výnosy nevyplácejí, ale reinvestují. Podílník může výnos realizovat kdykoliv prodejem podílových listů. V České republice patří do této kategorie většina fondů, zejména rizikovější a dynamičtější akciové a balancované fondy.

2.2 Účty u peněžních ústavů

Uložení peněz na bankovních účtech sice díky nízkým úrokům nepatří mezi nejvýnosnější způsoby, na druhé straně však patří k nejméně rizikovým produktům. Díky tomu a také určité konzervativnosti jsou účty u peněžních ústavů občany ČR hojně využívány.

2.2.1 Běžné účty

Běžný účet je základním a nejpoužívanějším bankovním nástrojem. Jeho hlavním účelem je vedle uložení peněz umožnit bezhotovostní hospodaření s finančními prostředky. Na běžný účet si klient může nechat posílat peníze od třetích osob, např. od zaměstnavatele. Zejména z tohoto důvodu má v dnešní době běžný účet u některé banky téměř každý, neboť zaměstnavatelé zasílají svým zaměstnancům na jejich běžné účty výplaty. K běžným účtům jsou vydávány platební karty a na tento účet navazuje řada ostatních bankovních produktů, například úvěry. Běžné účty občané využívají zejména k platbám kartami a zadávání příkazů v rámci bezhotovostního platebního styku. Vklady na běžných účtech jsou ze zákona pojištěny. Protože prostředky na běžných účtech musí být volně disponibilní, jsou běžné účty úročeny velmi nízkou úrokovou sazbou. Z toho důvodu lze doporučit, aby běžný účet byl naplněn přibližně jen tolika penězi, kolik domácnost v průběhu měsíce potřebuje.

2.2.2 Termínované vklady

Termínované vklady jsou vhodným prostředkem pro ukládání a zhodnocování volných financí, které nechceme zhodnocovat pomocí investování, ale chceme peníze bezpečně spořit. Termínované vklady fungují tak, že se klient musí zavázat, že po určitou dobu nebude peníze vybírat. Termínovaný vklad je vklad na pevnou, předem stanovenou částku, kterou klient ukládá do banky za účelem vyššího úrokového výnosu. Na rozdíl od běžného účtu není termínovaný vklad určen pro běžný platební styk. Termínované vklady mohou být sjednány jak na krátkou, tak delší dobu. Existuje přímá úměra mezi délkou trvání termínovaného

vkładu a úrokem. Čím delší je doba, tím větší je i nabízený úrok. Důvodem je, že samy banky mohou peníze investovat v delším časovém horizontu a získat větší výdělek. Z tohoto hlediska jsou nejvýhodnější dlouhodobé termínované vklady. Zde je však pro klienta značné riziko, že bude peníze potřebovat předčasně vybrat. Termínované vklady mohou být sjednány s pevně sjednaným termínem, kdy bude klient s prostředky moci opět disponovat. Další možností je sjednání výpovědní lhůty. Výpovědní lhůta začíná běžet okamžikem, kdy klient bance oznámí svůj úmysl peníze vybrat. Jakmile sjednaná lhůta uplyne, klient může peníze vybrat. V případě předčasného výběru účtují banky klientům za nedodržení termínů poměrně vysoké sankční poplatky.

Maximální možné zhodnocení peněžních prostředků na termínovaných účtech platných v březnu 2013 je uvedeno v následujícím přehledu⁷:

• ANO, spořitelní družstvo	5,05 %
• Záložna CREDITAS, spořitelní družstvo	5,00 %
• AKCENTA. Spořitelní a úvěrové družstvo	4,80%
• Metropolitní spořitelní družstvo	4,80%
• Evropsko-ruská banka, a.s. termín. vklad FIX	4,40 %
• ARTESA, spořitelní družstvo - vklad Standard	4,30 %
• WPO Capital, spořitelní družstvo	4,25 %
• Sherbank CZ, a.s. – spoření Budoucnost	4,13 %

Z uvedeného přehledu je zřejmé, že nejvýhodnější úrok v současné době nabízejí především družstevní záložny a méně známé banky. Počet klientů družstevních záložen, lidově kampeliček, však je oproti bankám výrazně nižší. Jednou z příčin je jejich špatná pověst, kdy lidé stále mají v podvědomí situaci z devadesátých let, kdy legislativa umožnila založení většího počtu různých záložen, z nichž některé později zkrachovaly nebo byly „vytunelovány“ a střadatelé o vložené peníze přišli. V současné době jsou vklady v kampeličkách stejně jako u všech ostatních bank ze zákona pojištěny (do 100 %, maximálně však do výše 100 000 EUR). Spořitelní družstva rostou a lze říci, že důvěra v jejich služby se zvyšuje. Ke konci roku 2012 činil objem vkladů u družstevních záložen 33,7 miliard korun, což je 47procentní nárůst oproti roku 2011 a postupně přibývá i počet jejich klientů.

⁷ Termínované vklady. In: Měšec.cz [online]. 1998 – 2013 [cit. 2013-05-23]. Dostupné z [www: http://www.mesec.cz/sporeni/terminovane-vklady/](http://www.mesec.cz/sporeni/terminovane-vklady/)

V poslední době se většina odborníků ve svých vyjádřeních shodovala, že ukládat nyní peníze v kampeličkách nepředstavuje výrazné riziko. Přesto se v těchto dnech objevila informace, že největší družstevní záložna Metropolitní spořitelní družstvo se dostala do problémů, kdy není schopna svým klientům vyplácet vklady. Jedná se o čerstvé informace, neprodleně byla zahájena rozsáhlá kontrola orgány ze strany České národní banky. Kontrola byla zahájena i v některých dalších družstevních záložnách.⁸

2.2.3 Spořicí účty

Spořicí účet je specifický finanční nástroj, který určitým způsobem spojuje termínovaný účet s běžným účtem. Od běžného účtu převzal likviditu, tj. schopnost přeměnit se na hotové peníze, od termínovaného vkladu pak lepší zhodnocení, tj. vyšší úrok. Největší výhodou spořicího účtu je jeho likvidita, vložené prostředky je většinou možno kdykoli vybrat. Ukládání prostředků na spořicích účtech je bezpečné, vklady jsou ze zákona pojištěny. Některé peněžní ústavy úročí vklady na spořicích účtech jedinou sazbou, některé používají pásmové úročení v závislosti na výši uložených prostředků. S trochou nadsázky lze říci, že spořicích účtů používají banky i družstevní záložny jako jednu ze zbraní v boji o klienta. Důsledkem toho je stav, který se v minulé době projevil, kdy úroky u spořicích účtů se přiblížily k termínovaným vkladům, dokonce byly někdy i vyšší. Na rozdíl od termínovaného vkladu banka u spořicího účtu často nemá jistotu dispozice s penězi po stanovenou dobu, úrok u spořicích účtů by měl být tedy logicky nižší. Jedním z důvodů této anomálie byl zřejmě vstup nových menších bank na trh, které chtěly nabídnout zajímavý produkt. Přibližně od roku 2011 byl však u spořicích účtů zaznamenán významný pokles úrokových sazeb a tento trend pokračuje i v letošním roce. Jednou z hlavních příčin tohoto stavu je postupné snižování základní úrokové sazby České národní banky až na historická minima. Protože banky měly možnost na mezibankovním trhu získat potřebné prostředky levně, neměly tolik důvodů nabízet klientům ceny vyšší. Výjimku tvoří jen několik bank, které jsou na českém trhu krátce a potřebují získat klientskou základnu.⁹

⁸ Očima expertů: Družstevní záložny. Planý poplach, nebo tikající bomba? In: *Peníze.cz* [online]. 2000 - 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: http://www.penize.cz/druzstevni-zalozny/255125-ocima-expertu-druzstevni-zalozny-plany-poplach-nebo-tikajicibomba?utm_source=newsletter_d&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter

⁹ Kdy vzrostou úroky na spořicích účtech? In: *Investujeme.cz* [online]. 2006 - 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.investujeme.cz/kdy-vzrostou-uroky-na-sporicich-uctech/>

Tabulka č. 4: Změny úrokových sazeb spořicíh účtů uvádí následující přehled

Úrokové sazby bankovních spořicíh účtů			
Banka	Aktuální roční úroková sazba (v %)	Platná od	Předchozí roční úroková sazba (v %)
Air Bank	2,1	19. 1. 2013	2,4
AXA Bank	1,7 ⁽¹⁾	1. 1. 2013	2,0
Česká spořitelna	až 1,5 ⁽²⁾	1. 7. 2010	--
ČSOB	až 1,25 ⁽³⁾	2. 1. 2013	1,5
Equa bank	2,1	1. 2. 2013	2,3 ⁽⁴⁾
Fio banka	0,6	11. 1. 2013	0,8
GE Money Bank	1,5 ⁽⁵⁾	12. 12. 2012	1,1 ⁽⁶⁾
ING Bank	1,5 nebo 2,5 ⁽⁷⁾	13. 11. 2012	1,75
Komerční banka	až 1,25 ⁽⁸⁾	14. 11. 2012	až 1,5
LBBW Bank	1,75	19. 11. 2012	2,0
mBank	0,4 ⁽⁹⁾	od 2012. dosud	--
Poštovní spořitelna	1,3 ⁽¹⁰⁾	1. 1. 2013	1,5
Raiffeisenbank	1,5	1. 1. 2013	2,1
UniCredit Bank	1,75 ⁽¹¹⁾	1. 1. 2013	1,75 nebo 2,5 ⁽¹²⁾
Volksbank	1,23	2. 1. 2013	1,33
Wüstenrot	až 2,5 ⁽¹³⁾	2. 5. 2012	--
Zuno	2,3 ⁽¹⁴⁾	říjen 2012	2,5

Poznámky: údaje platné k 25. lednu 2013; ⁽¹⁾ vklady do 5 mil. Kč; ⁽²⁾ zákl. úrok 0,5 %, úrokový bonus 1 % pouze u vkladů od 40 tis. Kč do 5 mil. Kč; ⁽³⁾ u zůst. do 30 mil. Kč a zřízeného běžného účtu; ⁽⁴⁾ do 31. ledna 2013; ⁽⁵⁾ Spořicí účet Genius 3 do 249 999 Kč; ⁽⁶⁾ Spořicí účet Genius 2 - prodej již ukončen; ⁽⁷⁾ akce 2,5 % na 5 měsíců; ⁽⁸⁾ podle výše zůstatku úrokový bonus; ⁽⁹⁾ eMax; eMax plus 2 % do 100 tis. Kč a obratu plateb kartou přes 4 tis. Kč měsíčně; ⁽¹⁰⁾ Era Červené konto od 50 tis. Kč; ⁽¹¹⁾ SÚ Prima do 500 tis. Kč; ⁽¹²⁾ garantována do konce roku 2012 u smluv uzavřených do 31. 10. 2012; ⁽¹³⁾ od 30 tis. Kč do 3 mil. Kč, úrok. bonus 0,1 - 0,4 % podle délky fixace vkladu; ⁽¹⁴⁾ do 2,5 mil. Kč

Zdroj: Úroky spořicíh účtů stále padají. Jen pět bank nabízí úrok přes 2 procenta. In: Novinky.cz [online]. 2003 - 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/finance/291483-uroky-sporicich-uctu-stale-padaji-jen-pet-bank-nabizi-urok-pres-2-procenta.html>

2.3 Investiční certifikáty

Investiční certifikáty jsou cenné papíry, u nichž se emitent zavazuje vyplatit ve stanovenou dobu jejich hodnotu. Hodnota na konci sjednané doby je závislá na vývoji hodnoty tzv. podkladového aktiva. Tím mohou být akcie, komodity, úroky, měny apod. Na rozdíl od jiných cenných papírů se cena neodvíjí od nabídky a poptávky, ale podle hodnoty podkladového aktiva, k němuž je vydáván. Existuje řada typů investičních certifikátů, investoři mají značnou možnost výběru jak podle druhu podkladového aktiva, tak podle míry rizikovosti. Vydavateli certifikátů jsou většinou velké zejména mezinárodní bankovní instituce. S certifikáty se obchoduje na burzách. Certifikáty jsou dlužním úpisem a důležitým hlediskem výběru je proto i bonita emitenta. Mezi investičními certifikáty existuje velmi mnoho variant a každý investor si může najít produkt přesně pro sebe. Postupem vývoje banky a emitenti přicházejí se stále novými alternativami. To přispívá k všestrannosti certifikátů a jejich použití.

Výhody certifikátů

Výhodou investičních certifikátů je jejich jednoduchost, transparentnost a likvidita, dále pak možnost dosažení zisku jak na rostoucím, tak klesajícím či stagnujícím trhu. Cena certifikátů často nepřesahuje 10 až 100 EUR a je možno investovat i s poměrně malými částkami. Díky jednoduché struktuře je nákup certifikátů zpravidla levnější než investice do investičních fondů.

Rizika certifikátů

Investováním pomocí certifikátů je spojeno se všemi obvyklými riziky kapitálového trhu. Specifickým rizikem pro certifikáty je pak riziko emitenta neboli riziko úvěrové, tj. riziko, že emitent se dostane do platební neschopnosti a investor o investici přijde.¹⁰

2.4 Akcie

Akcie je cenný papír, který vydává akciová společnost za účelem získání kapitálu pro svůj vznik nebo další rozvoj. Jde o dlouhodobý instrument, který nemá stanovenou dobu

¹⁰ Investiční certifikáty. In: *icertifikaty.eu* [online].2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://icertifikaty.eu/investicni-certifikaty/investicni-certifikaty/>

splatnosti. Akcie vyjadřuje podíl na majetku společnosti, která tento cenný papír vydala. Držitel akcie (akcionář) má právo se podílet na řízení společnosti, jejím zisku formou dividend a na likvidačním zůstatku při zániku společnosti. Má dále právo účastnit se a hlasovat na valné hromadě akcionářů. Investoři v ČR mohou obchodovat jak s akciemi českými, tak s akciemi zahraničních společností. Mnohé z nich patří k významným mezinárodním koncernům v celé řadě oborů (telekomunikace, farmacie, bankovníctví, petrochemie atd.). Akcie jsou považovány za jeden z nejvýnosnějších prostředků zhodnocování peněz. Přestože mohou v kratších obdobích podléhat často velmi výrazným výkyvům, v delším časovém horizontu se jedná o nejvýnosnější finanční aktivum. Důvodem je, že jsou přímo spojeny s tvorbou hodnot, tj. investor se přímo podílí na vytvořeném zisku a růstu společnosti. Vyššímu potencionálnímu výnosu však odpovídá vyšší míra podstoupeného rizika. Výnosu z akcií může investor dosáhnout dvěma způsoby: Prvním je podíl na dosaženém hospodářském výsledku, tzv. dividendy. Její výplata však není jistá, závisí na dosažených výsledcích a rozhodnutí valné hromady akcionářů. Hlavním zdrojem výnosů je však kapitálové zhodnocení, tedy rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou akcie.

K obchodování s akciemi slouží speciální instituce, tzv. **burzy**, které organizují trh s investičními nástroji. Největší světovou burzou cenných papírů je New York Stock Exchange (**NYSE**), nacházející se na ulici Wall Street v New Yorku. Na NYSE se obchodují akcie nejvýznamnějších společností. Reprezentativním indexem je Dow Jones Industrial Average. Největším elektronickým trhem akcií je pak akciový trh Nasdaq. Je to počítačová síť spojující finanční instituce, která nemá žádné stanoviště, pouze velkou obrazovku na náměstí Time Square v New Yorku.¹¹

Burza má podobu oboustranné aukce, kde cena neboli kurz akcie se vytváří na základě nabídky a poptávky **po akciích dané akciové společnosti**. Princip úspěchu při obchodování s akciemi je v podstatě jednoduchý – ve správnou chvíli akcie výhodně koupit a ve správnou chvíli je pak se ziskem prodat. Problémem je, že nikdo dopředu jistě neví, jak se budou ceny akcií dále vyvíjet. Prognózami možného budoucího vývoje akciových trhů se zabývají tisíce odborníků a za tím účelem byla vypracována řada metod a teorií. Byly vytvořeny 3 odlišné přístupy, pokoušející se predikovat budoucí vývoj cen akcií analýzou jejich minulých i současných tendencí a pohybů. Jedná se o:

¹¹ Světové burzy. In: *Peníze.cz* [online]. 2000 - 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/15868-svetove-burzy>

- 1) Fundamentální analýza. Je nejkompexnějším a nejvíce užívanou metodou. Snaží se určit vnitřní hodnoty akcie a determinaci faktorů, které ji ovlivňují. Zohledňuje jak firemní fundamentální faktory (dividendy, očekávané, historické zisky, rentabilita apod.), tak globální a odvětvové faktory.
- 2) Technická analýza. Tento přístup se pokouší prognózovat budoucí vývoj kurzů na základě rozboru grafů, zobrazujících minulý vývoj.
- 3) Psychologická analýza. Je založena na teorii, že pohyb kurzů je následkem chování investorů, za kterým stojí lidská psychika. Jde spíše o doplňkovou analýzu. Využívá poznatků psychologie davu.

Proti těmto přístupům stojí tzv. *teorie efektivních trhů*, která říká, že všechny dostupné informace jsou bezprostředně zohledněny v kurzu akcií, a tudíž není možné dlouhodobě dosahovat nadprůměrných výnosů (v případě splnění základních předpokladů).

Kurz akcií zpravidla klesá, když:

- poklesne zisk nebo obrat firmy, management chybně rozhodne
- dojde k mimořádným událostem (havárie, požár apod.), politická nestabilita
- poklesne produkce odvětví, zvýší se úrokové sazby, je na trhu převis nabídky
- jsou zveřejněny jiné negativní zprávy o firmě

Kurz akcií zpravidla roste, když:

- roste zisk nebo obrat firmy, firma provede úspěšnou restrukturalizaci, roste dividendy na akcii
- roste produkce odvětví, roste zaměstnanost, roste míra investic v ekonomice, panuje stabilní politické prostředí, klesnou úrokové sazby, je na trhu převis poptávky
- jsou zveřejněny další pozitivní zprávy o firmě

Ale sebelepší teorie však nejsou 100%ní zárukou úspěchů neboť vývoj cen akcií vedle předvídatelných a očekávaných faktorů ovlivňuje i celá řada vlivů nepředvídatelných. Zaručený recept na správné načasování nákupů a prodejů akcií neexistuje, předem odhadnout,

jaká situace a nálada bude za měsíc, týden nebo třeba jen za několik hodin, na trzích panovat, prakticky nelze.

Organizátorem burzovního trhu s cennými papíry v ČR je Burza cenných papírů Praha. Jde o plně elektronickou burzu a obchoduje se zde 170 emisí akcií, dluhopisů a podílových listů. Burza má 32 členů, obchoduje se se 170 emisemi akcií, dluhopisů a podílových listů. Reprezentativními indexy jsou PX-50 zahrnující 50 emisí českých akcií a PX-GLOB zahrnující veškeré emise akcií a podílových listů. Burza je založena na členském principu, tj. přístup na burzu mají pouze licencovaní obchodníci s cennými papíry, kteří jsou jejími členy.¹²

Od roku 1993 dále na českém trhu působí **RM-systém** jako organizátor mimoburzovního obchodování. Jeho vznik je spojován se spuštěním kupónové privatizace. V současnosti se zde obchoduje s akciemi nejvýznamnějších českých ale i zahraničních společností. Obchodují se zde i akcie, které nejsou zastoupeny na pražské burze. Jde o plně elektronický trh s cennými papíry, na nějž má přístup kdokoli prostřednictvím obchodních poboček nebo Internetu. To z něj činí světový unikát. Reprezentativním indexem obchodování je index PK 30. Zaměřuje se zejména na drobné a střední investory. K výhodám obchodování na RM-systému patří široká nabídka akciových titulů a certifikátů obchodovaných v českých korunách a on-line vypořádání cenných papírů. RM systém není organizován na členském principu, ale na principu zákaznickém. Obchodovat na něm může tedy jakákoliv právnická či fyzická osoba, která je zaregistrována.¹³

Výhody vlastnictví akcií:

- možnost získat kapitálový zisk, dividendu (pokud je rozdělován zisk mezi akcionáře)
- akcionáři neručí za závazky akciové společnosti
- práva s nimi spojená (podílet se na likvidačním zůstatku, podílet se na řízení společnosti a předkupní právo na nákup nových akcií)
- je zajištěna vysoká likvidita na sekundárních trzích
- nezdaňuje se kapitálový zisk u fyzických osob v případě držby akcií více jak 6 měsíců
- vyšší likvidita než u dluhopisů

¹² Burza cenných papírů Praha. [online]. 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.burza-cennych-papiru-praha.cz/>

¹³ RM Systém [online]. 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.rmsystem.cz/>

Nevýhody:

- možnost kapitálové ztráty, nemusí být vyplacena žádná dividenda, v případě, že se tak valná hromada rozhodne
- možný konflikt zájmů akcionářů a managementu
- minoritní vlastník má omezenou možnost zasahovat do řízení firmy
- akcionář nemá nárok na vrácení svého vkladu
- obchodování s malým počtem akcií je spojeno s vysokými transakčními náklady
- vysoká volatilita na trhu akcií
- dividendy podléhají zdanění

2.5 Dluhopisy

Dluhopisy jsou druhem závazku vydavatele vyplácet ve stanovených termínech dohodnutý úrok a na konci splatnosti splatit investorovi vloženou částku. Dluhopisy vydávají zejména vlády jednotlivých zemí a velké výrobní podniky a cílem emise dluhopisů je získat finanční prostředky na financování svého rozvoje či jiných aktivit. Investoři se tak nákupem dluhopisů stávají fakticky jejich věřiteli. Dlužník se v dluhopisu zavazuje, že ve sjednanou dobu splatí jmenovitou hodnotu dluhopisu a že bude pravidelně vyplácet stanovené úroky formou tzv. kupónových plateb. Nejznámější jsou obligace (státní dluhopisy), podnikové (korporátní) dluhopisy, pokladniční poukázky, hypoteční zástavní listy a další. Až na výjimky jsou dluhopisy vydávány na dobu určitou a mají stanoven termín splatnosti, která se pohybuje od několika měsíců až po 50 let. Dluhopisy a obligace jsou rovněž předmětem obchodu na finančních trzích a jejich aktuální cena se tudíž odvíjí od situace na trhu. Drobní investoři obchodování s dluhopisy realizují prostřednictvím brokerských, případně jiných finančních institucí a podobně jako v případě akcií se řídí zákonem č. 591/1992 Sb. o cenných papírech.¹⁴

Dluhopisy patří ke konzervativnějším investičním nástrojům a jsou považovány za bezpečný způsob investování. Zejména obligace představují v zásadě bezpečnou investici, protože jsou závazkem státu. Firemní dluhopisy ve srovnání s těmi vládními často nabízejí

¹⁴ Česko. Zákon č. 591 ze dne 20. listopadu 1992 o cenných papírech. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 204, částka 119, s. 2842-2887. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4493>

vyšší úroky, ale věrohodnost soukromého emitenta je poněkud nižší. Dluhopisy mohou mít dlouhodobý i střednědobý charakter. Zájemce o nákup dluhopisů nepotřebuje mít takové množství informací a znalostí o fungování kapitálových trhů jako je tomu u přímých investic například do akcií. Oproti rizikovějším akciím jsou výnosy z bezpečnějších dluhopisů nižší. Drobní investoři mohou obchodování s dluhopisy realizovat prostřednictvím brokerských či jiných finančních institucí.

Výnosy jsou však díky jejich předem dané pravidelnosti a vyšší jistotě především oproti akciím nižší.

2.6 Investice do drahých kovů, nemovitostí

Tento druh investic představuje možnost výhodného uložení hodnot a mnohdy i výrazného zhodnocení vložených prostředků, ale mohou přinášet různá rizika.

2.6.1 Zlato

K nejspolehlivějším prostředkům k uchování hodnoty patří dlouhodobě drahé kovy, zejména zlato. Tento kov je považován za jeden z nejspolehlivějších prostředků pro uložení hodnoty. Již od počátku historie bohatí lidé, hromadili svůj majetek ve formě zlata nebo zlatých šperků.

Lze říci, že tuto roli si zlato ponechalo i v současnosti. Přes určité cenové pohyby na trzích zůstává světová cena zlata poměrně stabilní. Značná část světových zásob zlata je uložena jako rezerva v trezorech centrálních bank jednotlivých států. Zlato je také předmětem intenzivního světového obchodu, obchoduje se s ním např. v Londýně, New Yorku, Curychu, Hongkongu, Sydney, Dubaji, Singapuru a na mnoha dalších místech. Se zlatem lze obchodovat jednak fyzickým nákupem tzv. investičního zlata (zlaté cihly, plechy, plíšky) nebo zlatých mincí, obchodování s fyzickým zlatem však představuje jen velmi malou část obchodování. K nesrovnatelně většímu objemu obchodů se zlatem dochází na burzách s využitím celé řady investičních nástrojů navázaných na zlato. Nejčastěji se obchoduje pomocí ETF (exchange traded funds - burzovně obchodované fondy), finančních derivátů, jako např. futures, certifikáty, warranty, opce. Tyto obchody s „papírovým zlatem“ využívají převážně velcí investoři jako banky a jiné finanční instituce.

Investice do zlata, je považována za jakýsi bezpečný přístav pro uložení a ochranu majetku. Z tohoto hlediska význam těchto investic roste zejména v časech nestability,

hospodářských či jiných krizí a otřesů na finančních trzích. Přestože ani zlato není imunní vůči vnějším vlivům a vývoj jeho ceny do jisté míry odráží celou řadu ekonomických faktorů, lze říci, že zlato i další drahé kovy jsou poměrně stabilním uchovatelem hodnoty a nárůst jejich hodnoty značně převyšuje inflaci. Zlato samo o sobě téměř inflaci nepodléhá a v principu by mělo být možno za určité množství zlata nakoupit vždy stejné množství jiného zboží.

Již v historických dobách bylo zlato hojně využíváno jako platidlo a to buď ve formě zlatých mincí nebo různých slitků. I v moderní době si zlato svou roli důležité součásti měnového systému ponechalo. Na základě tzv. Brentwoodské dohody z roku 1944 se zlato stalo určitým základem celé světové monetární soustavy. Americký dolar byl ustanoven jakousi celosvětovou rezervní měnou a vláda Spojených států garantovala centrálním bankám jiných zemí směnitelnost dolaru za zlato v pevném kurzu 35 dolarů za jednu troyskou unci. To následně vedlo k značnému odčerpání zlatých zásob ze Spojených států. V roce 1971 pak byl rozhodnutím prezidenta USA Richarda Nixona Brentwoodský systém zrušen. Následkem byl nástup pohyblivých měnových kurzů, postupně pak začala cena zlata narůstat. V roce 1980 bylo dosaženo maxima 850 USD za jednu unci. Pomocí různých finančních i politických intervencí se podařilo krizi amerického dolaru překonat a cena zlata tak klesla na hodnoty okolo 300 - 400 dolarů za jednu unci a přes určité výkyvy i nadále postupně mírně narůstala.

Celosvětová finanční a ekonomická krize, která naplno vypukla v letech 2008 – 2009, výrazně ovlivnila i situaci na světovém trhu se zlatem i dalšími drahými kovy. Jako reakce na hospodářskou krizi byl zaznamenán raketový nárůst cen, kdy cena zlata lámala všechny dosavadní rekordy.

V následující tabulce je uveden přehled vývoje ceny investičního zlata za posledních 10 let.

Nejnižší cena investičního zlata od 2/2003 - 2/2013 činila **322,10 USD** za troyskou unci a nejvyšší cena investičního zlata pak **1900,30 USD** za troyskou unci.

Graf č. 1: Vývoj ceny investičního zlata od roku 2003 do roku 2013

Zdroj: Aktuální cena zlata a stříbra. In: *Zlaté investování* [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z [www: http://www.zlate-investovani.cz/aktualni-cena-zlata-a-stibra.html](http://www.zlate-investovani.cz/aktualni-cena-zlata-a-stibra.html)

Z přehledu je patrné, že pozvolný růst cen zlata od počátku dekády nabral prudce na intenzitě v období po vypuknutí finanční a ekonomické krize. Od roku 2010 překonávaly ceny zlata i ty nejoptimističtější předpovědi. Tento trend trval až do roku 2012, kdy cena začala mírně klesat. Během prvních měsíců roku 2013 pak pokles mírně pokračoval. Dne 15. dubna 2013 došlo k prudkému poklesu, kdy byl zaznamenán největší propad ceny zlata za posledních 30 let. Došlo k prolomení psychologické hranice 1 500 USD za 1 unci. O příčinách náhlého cenového propadu se vede řada diskuzí jak v médiích, tak v odborných kruzích. Přestože poptávka po fyzickém zlatě u drobných investorů neustále stoupá, k náhlému propadu cen došlo v důsledku velkých výprodejů zlata ze strany velkých hráčů na trhu, tj. bank a komoditních fondů. Prognózami dalšího vývoje cen se zabývají jak odborníci, tak média a jejich názory se značně liší. Objevují se názory, že došlo ke splasknutí zlaté bubliny a pokles cen bude pokračovat a někteří analytici proto doporučují investorům zlato prodávat, dokud je čas. Jiní naproti tomu uvádějí, že vzhledem k prohlubujícím se problémům některých zadlužených států a dalším okolnostem, například zdanění bankovních vkladů na Kypru, narůstají obavy o hodnotu a bezpečnost peněz na účtech v bankách, což hovoří ve prospěch zlata. Doporučují proto situace, kdy zlato lze získat levněji, využít k jeho nákupům.

I přes řadu odlišných prognóz a názorů na současnou situaci se většina analytiků shoduje v tom, že v dlouhodobém horizontu cena zlata i stříbra poroste. Jedná se však o problematiku tak složitou a těžko předvídatelnou, která je úzce svázána s celou řadou dalších problémů a otázek, že si na odpověď budeme muset počkat.

2.6.2 Stříbro

Také stříbro se po mnohá staletí používalo na ražbu mincí. V současnosti se k tomuto účelu již nepoužívá, má však velmi široké využití v mnoha odvětvích průmyslu, kde je používáno více než zlato. Také světové zásoby stříbra jsou větší než je tomu u zlata. Přestože naopak jeho využití v oblasti investic je oproti zlatu nižší, i zde má své místo. Cena stříbra je pak oproti zlatu výrazně nižší.

V následující tabulce je uveden přehled vývoje ceny investičního stříbra za posledních 10 let.

Nejnižší cena investičního stříbra zlata od 2/2003 - 2/2013 činila **4,34 USD** za trojskou unci a nejvyšší cena pak **48,48 USD** za trojskou unci. Rozdíl ceny je 44,14 USD na jedné trojské unci.

Graf č. 2: Vývoj ceny investičního stříbra od roku 2003 do roku 2013

Zdroj: Aktuální cena zlata a stříbra. In: *Zlaté investování* [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z [www: http://www.zlate-investovani.cz/aktualni-cena-zlata-a-stibra.html](http://www.zlate-investovani.cz/aktualni-cena-zlata-a-stibra.html)

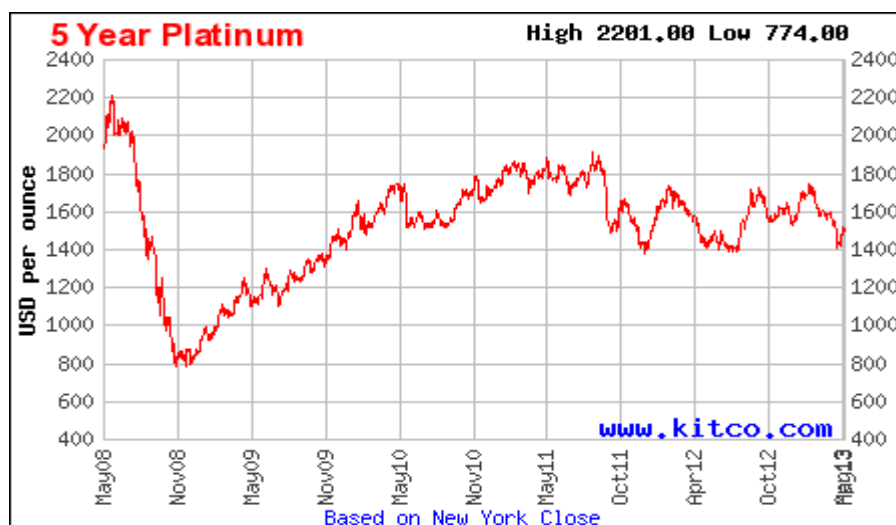
Jak vyplývá z uvedeného přehledu, i cena stříbra reaguje na situaci na finančních a komoditních trzích a její prudký růst v poslední době je, obdobně jako u zlata, odrazem situace po vypuknutí hospodářské krize. I investice do stříbra jsou chápány jako pojistka proti inflaci nebo jiným finančním otřesům a jako záruka uchování hodnot. Investice do stříbra většinou nemají perspektivu krátkodobého zhodnocení a nesměřují tak k cenovým spekulacím, ale spíše k dlouhodobému uložení části finančního majetku.

2.6.3 Platina

Platina se společně se zlatem a stříbrem řadí mezi drahé kovy. Tento kov je vzácnější než zlato nebo stříbro, celková roční těžba činí pouhých 150 tun. Je to šedobílý kov odolný proti korozi, má vynikající teplotní a elektrické vlastnosti. Pro své unikátní vlastnosti je důležitou průmyslovou surovinou. Téměř polovina světové produkce je využívána při výrobě šperků, třetina pak směřuje do automobilového průmyslu k výrobě katalyzátorů, dalšími obory použití jsou například počítače, lékařské přístroje.

V oblasti finanční sféry se platina na rozdíl od zlata nebo stříbra využívá teprve krátkou dobu. Přesto je investiční poptávka po platině vysoká. Důvodem je snaha investorů přesunout část svých prostředků do aktiv, které by je měly ochránit proti zvýšené inflaci v budoucnu.

Graf č. 3: Vývoj ceny platiny za posledních 5 let

Zdroj: Vývoj ceny platiny. In: *Investiční zlato a stříbro* [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z www.investicni-zlato-strebro-diamanty.cz/investicni-platina/vyvoj-ceny-platiny/

Vrcholu ceny, téměř 2 300 dolarů za 1 unci, dosáhla platina v březnu 2008 v důsledku výpadku výrobních zařízení v dolech v Jižní Africe, kde jsou největší světová ložiska. Koncem téhož roku pak cena klesla až na 780 dolarů. Od té doby se cena postupně opět zvyšuje. V současné době, tj. na přelomu měsíce dubna a května 2013, činí cena platiny 1 500 USD za jednu troyskou unci. Přestože ceny platiny obdobně jako ostatních drahých kovů podléhají různým ekonomickým i dalším vlivům, předpokládá většina analytiků, že výhled pro platinu je velmi příznivý a přes současnou vyšší cenu jsou investice do tohoto kovu stále výhodné. Hlavním tahounem poptávky po platině je automobilový průmysl, který i přes určitou stagnaci v některých vyspělých zemích má značnou perspektivu růstu například v Číně či Indii. V Číně rovněž v současné době sílí poptávka po platinových špercích, které se v léto lidnaté a rozvíjející se zemi staly módou.

2.6.4 Investice do nemovitostí

V oblasti investic do nemovitostí se nechci široce zabývat situací ve světovém měřítku, nepředpokládám nějaký významný zájem českých občanů o přímé investice do realit v zahraničí, a to jak z důvodu vysokých cen, tak mnoha dalších. Ani v tuzemsku neuvažuji o možných přímých investicích občanů do větších průmyslových nebo komerčních nemovitostí.

V úvahu však připadá možnost nepřímých investic, například do akcií nebo podílových listů nemovitostních fondů, investičních fondů nebo investičních certifikátů se zaměřením na index nemovitostí. Nejrozšířenějším způsobem investic řadových občanů jsou však investice do nemovitostí určených k bydlení a to jak domů, tak bytových jednotek a nemovitostí určených k rekreačním účelům.

Jak známo, počátky světové ekonomické krize úzce souvisí s trhem realit. Po roce 2001 nastal v USA značný boom realitního trhu jako důsledek nízkých úrokových sazeb, kdy došlo ke značnému zvýšení poptávky po nemovitostech. Za této situace začaly banky a hypoteční společnosti půjčovat peníze v řádech miliard dolarů mnohdy i klientům s pochybnou bonitou, často i bez zajištění. V roce 2006 bublina praskla. Nabídka nemovitostí se zvýšila a ceny klesly. Současně začaly růst úrokové sazby a velký počet majitelů nemovitostí nebyl schopen hypotéky splácet. Neschopnost splácet zasáhla nejen majitele nemovitostí, ale vysoký počet špatných úvěrů postupně táhl ke dnu jak hypoteční společnosti, tak banky. Od roku 2007 začaly první peněžní ústavy oznamovat miliardové ztráty a v roce

2008 došlo ke krachům mnoha hypotečních bank, úpadek ohlásila i firma Lehman Brothers, čtvrtá největší investiční banka v USA.

Realitní trh v ČR po hospodářské krizi

Vrchol realitního trhu v ČR byl zaznamenán v roce 2007, tj. před vypuknutím krize. K nejvýraznějšímu poklesu došlo hned v roce 2009, kdy meziroční propad realitních investic činil 80 %, a komerční výstavba nových objektů se snížila na minimum. Zájem klientů o nemovitosti určené k bydlení pak poklesl o 15 %. Ceny zejména panelových bytů v některých v méně atraktivních lokalitách a místech poklesly až o 30 %. Do jisté míry tak lze dopad krize hodnotit i pozitivně. Některé předražené nemovitosti se postupně dostávají na svou reálnou hladinu.¹⁵

Prestižní lokality, zejména centra měst, zůstávající i nadále velice aktuální a zajímavé pro kupující a investory.

Podle názorů mnohých odborníků může mírnější pokles reálných cen nemovitostí ještě nějakou dobu pokračovat. U menších bytů lze očekávat stagnaci nebo mírný růst, zatímco ceny velkých bytů se ještě více propadnou. Očekává se, že změny se příliš nedotknou pozemků a rodinných domů v atraktivních lokalitách, např. na okraji velkých měst. Krize posledních let snížila převis poptávky nad nabídkou v této oblasti, nicméně ne natolik, aby se zastavil nominální růst cen, přinejmenším na úrovni inflace.

Důležitou roli v prognózách dalšího vývoje hraje také úroková sazba České národní banky, od níž se odvíjí úročení dalších úvěrů včetně hypoték. Současně extrémně nízká úroková sazba hypoték by měla pomoci celkový pokles na trhu nemovitostí snížit. Přestože existuje celá řada dalších vlivů na trh nemovitostí, většina odborníků očekává, že nestane-li se tedy něco mimořádného a nezasáhnou-li do českého trhu výrazně vnější vlivy, může být kratší časový horizont příznivým obdobím pro toho, kdo se rozhodl nemovitost koupit, a špatný rok pro toho, kdo se tu svoji chystá prodat.¹⁶

Investice do realit je jedním z konzervativních způsobů uložení peněz s cílem dlouhodobé ochrany před inflací. Nákup nemovitého majetku má, zejména pro konzervativní investory,

¹⁵ Dopad krize na realitní trh ČR. In: *Russegger.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-05-03]. Dostupné z [www: http://www.russegger.cz/tiskove-zpravy/dopad-krize-na-realitni-trh-v-cr](http://www.russegger.cz/tiskove-zpravy/dopad-krize-na-realitni-trh-v-cr)

¹⁶ Kudy se vydá realitní trh v roce 2013 In: *Hypindex.cz* [online]. 2008-2013 [cit. 2013-05-03]. Dostupné z [www: http://www.hypindex.cz/kudy-se-vyda-realitni-trh-v-roce-2013/](http://www.hypindex.cz/kudy-se-vyda-realitni-trh-v-roce-2013/)

výhodu, že si na něj lze „fyzicky sáhnout“ a dobrý pocit z přímého vlastnictví převyšuje např. papírový výpis z účtu cenných papírů. Naopak investor prakticky nezná skutečnou hodnotu svých nemovitostí a reálně ji může zjistit až v případě jejího prodeje.

Hlavním výnosem z investic do nemovitostí je inkasovaný nájem. Přímé investice do nemovitostí přináší ale mnohá negativa: nízká likvidita, nedostatek tržních informací, dlouhý časový horizont pro uzavření obchodu, vysoké zprostředkovatelské poplatky, vysoké náklady na správu, opravy a pojištění, potřeba odborných znalostí a především vysoká cena obchodovaných nemovitostí (u nepřímé formy investování není potřeba vysokých finančních prostředků).

Nemovitosti jsou aktivum stejně jako akcie, dluhopisy či komodity, a měly by být součástí portfolia rozumného investora. Nelze však sázet na jakýsi pocit vyšší stability oproti jiným aktivům. O tom se mohli přesvědčit mnozí investoři v USA, Španělsku, ale i u nás, kteří investovali do nákupu nemovitostí na vrcholu realitní bubliny před několika lety.

2.7 Stavební spoření

Jednou z variant spořicích produktů je i stavební spoření. Tento specifický produkt původně vznikl v 18. století v Anglii. Na český trh se stavební spoření dostalo až v 90. letech 20. století a v současnosti patří k oblíbeným spořicími produktům a je třetím nejrozšířenějším způsobem financování bydlení. Zahrnuje nejen zhodnocení vlastních prostředků, ale je též spojeno se státním příspěvkem. V současné době má příslušnou licenci pro uzavírání smluv o stavebním spoření pět stavebních spořitelů. Jejich podnikání je upraveno pravidly omezujícími jejich rizikové aktivity a vklady účastníků jsou pojištěny ze zákona.

Vzhledem k zaměření mé práce se nebudu podrobněji zabývat otázkami poskytování úvěrů na bytové potřeby, nýbrž se na tento produkt soustředím pouze z hlediska jeho využití jako jednu z možností spoření a zhodnocování uložených prostředků.

Přestože hlavní myšlenkou stavebního spoření je umožnit zájemcům o bydlení získat potřebné prostředky formou výhodného úvěru, je tento produkt i poměrně vhodným nástrojem k ukládání volných peněz a jejich zhodnocení. Podstatou, nebo hlavní složkou, tohoto zhodnocení, je státní podpora, jejímž prvotním účelem je pomoc občanům řešit bytovou otázku a to buď stavbou či nákupem nemovitosti, nebo zhodnocením nemovitosti stávající. Minimální doba spoření činila do roku 2003 5 let. Od 1. 1. 2004 vstoupila v platnost novela zákona č. 423/2003 Sb., která stanovila minimální dobu spoření na 6 let.

Za předpokladu, že účastník tuto dodrží stanovenou dobu spoření, může naspořenou částku využít na jakékoliv účely, tj. využití není vázáno na bytové potřeby a zároveň má nárok na státní podporu.

Výše státní podpory

Účastníci, kteří Ti, kteří smlouvu o stavebním spoření uzavřeli před 31. 12. 2003, dostávali jako příspěvek od státu 25 % vložených prostředků, příspěvek byl však limitován částkou 4 500 Kč ročně. U smluv uzavřených v období let 2004 – 2010 pak státní příspěvek činil 15% ročních vkladů s maximem ve výši 3 000 Kč. Od roku 2011 pak byl státní příspěvek snížen na 10 % roční výše vkladů s limitem 2 000 Kč. Účastníkům stavebního spoření jsou dále připisovány úroky od stavebních spořitelů a úrokový výnos nepodléhá zdanění. Úroky z vkladů dosahovaly zpočátku v průměru 5% a byly osvobozeny od daně z příjmů. Od 1.1.2004 vstoupila v platnost novela č. 423/2003 Sb., která stanovila minimální dobu spoření na 6 let, snížila výši státní podpory a také zrušila osvobození úroků od daně z příjmů, kdy tyto jsou zdaněny 15%ní sazbou. Jedním z důvodů snižování státní podpory je, že motivací značného počtu účastníků při založení stavebního spoření nebyl úmysl řešit bytové potřeby, nýbrž uložit volné prostředky do produktu, který na rozdíl od produktů jiných je dotován státem. Není tajemstvím, že současná vláda se tímto problémem zabývá a do budoucnosti lze očekávat, že podmínky ještě zpřísní zejména směrem k možnostem využití příspěvků státu výlučně jen na účely bydlení. Došlo také ke snížení úroků, které se nyní pohybují mezi 1 – 2 %.

Tabulka č. 5: Úrokové sazby ze vkladů u jednotlivých stavebních spořitelen platné v roce 2013 – údaje v procentech

Název produktu	úrok
Wüstenrot - stavební spořitelna a.s. - Tarif Finanční	2,00
Wüstenrot - stavební spořitelna a.s. - Tarif Optimální kreditní	2,00
Wüstenrot - stavební spořitelna a.s. - Tarif speciální	2,00
Wüstenrot - stavební spořitelna a.s. - Tarif Normální	2,00
Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s. - Staveb.spoř. Tarif Kredit	2,00
Stavební spořitelna České spořitelny, a.s. - Standardní	2,00
Raiffeisen stavební spořitelna a.s. - Spořicí tarif	2,00
Českomoravská stavební spořitelna, a.s. - Stav.spoř. Tarif Variant	1,50
Raiffeisen stavební spořitelna a.s. - Staveb.spoř. Tarif U 121 - úvěrový	1,00
Raiffeisen stavební spořitelna a.s. - Staveb.spoř. Tarif U 122 - úvěrový	1,00
Českomoravská stavební spořitelna, a.s. - Stav.spoř. Tarif Garant	1,00

Zdroj: Stavební spoření srovnání. In: *Měšec. cz* [online]. 1998 - 2013 [cit. 2013-05-03]. Dostupné z [www:http://www.mesec.cz/produkty/stavebni-sporeni/](http://www.mesec.cz/produkty/stavebni-sporeni/)

Oproti ostatním obdobným produktům naopak stavební spořitelny účastníkům účtují vyšší poplatky za vedení účtů. Do roku 2005 mohly spořitelny výši poplatků kdykoli měnit. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže tuto praxi kritizoval a v současnosti jsou pojišťovny povinny výši poplatku u smluv fixovat.

Tabulka č. 6: Výše poplatků za vedení účtu u jednotlivých stavebních spořitelen platné v roce 2013 – údaje v Kč

Název produktu	Roční poplatek za vedení účtu
Wüstenrot - stavební spořitelna a.s. - Tarif Finanční	240
Wüstenrot - stavební spořitelna a.s. - Tarif Optimální kreditní	240
Wüstenrot - stavební spořitelna a.s. - Tarif speciální	240
Wüstenrot - stavební spořitelna a.s. - Tarif Normální	240
Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s. - Staveb.spoř. Tarif Kredit	300
Stavební spořitelna České spořitelny, a.s. - Standardní	310
Raiffeisen stavební spořitelna a.s. - Spořicí tarif	330
Českomoravská stavební spořitelna, a.s. - Stav.spoř. Tarif Variant	330
Raiffeisen stavební spořitelna a.s. - Staveb.spoř. Tarif U 121 - úvěrový	320
Raiffeisen stavební spořitelna a.s. - Staveb.spoř. Tarif U 122 - úvěrový	320
Českomoravská stavební spořitelna, a.s. - Stav.spoř. Tarif Garant	330

Zdroj: Stavební spoření srovnání. In: *Měšec. cz* [online]. 1998 - 2013 [cit. 2013-05-03]. Dostupné z [www:http://www.mesec.cz/produkty/stavebni-sporeni/](http://www.mesec.cz/produkty/stavebni-sporeni/)

Přes širokou oblíbenost stavebního spoření dochází v současné době nejen k určité stagnaci, ale i poklesu počtu nově uzavíraných smluv. V roce 2012 bylo uzavřeno celkem 580 000 smluv, zatímco v roce 2011 jich bylo uzavřeno 685 000. Příčinu lze spatřovat mimo jiné i v odezvě na připravovaná legislativní opatření v souvislosti s omezováním využití státní podpory pro účely mimo bydlení.

Výhody stavebního spoření /mimo výhody související s úvěry na bytové účely/

- Státní podpora
- Při splnění podmínek možnost využití státní podpory na jakékoli účely
- Spoření není omezeno věkem, každý člen může spořit a získat státní podporu
- Pojištění vkladů ze zákona

Nevýhody stavebního spoření: /mimo oblast úvěrů na bytové účely/

- Nízká likvidita
- Minimální doba trvání stavebního spoření 6 let, aby mohly být prostředky využity na jakékoliv účely

- Ztráta záloh na státní podporu při předčasném ukončení
- Vysoké roční poplatky

3 Penzijní připojištění, důchodová reforma

Otázky související s penzijním připojištěním patří v současné době k nejdiskutovanějším tématům. Hlavním důvodem je start nové penzijní reformy. V této části se věnuji porovnání současného stavu penzijního připojištění se stavem po penzijní reformě.

3.1 Penzijní připojištění

Penzijní připojištění se státním příspěvkem patří v ČR k jednomu z nejoblíbenějších spořicíh produktů. Podle informací Asociace penzijních fondů ČR evidovaly penzijní fondy k 30.9.2011 více než 4,5 milionu účastníků a celková výše uložených prostředků činila téměř 228 miliard korun. Penzijní připojištění bylo u nás zavedeno zákonem č. 42/1994 Sb.

Zákon stanoví dva základní typy penzijních plánů:

- příspěvkový penzijní plán
- dávkový penzijní plán

Příspěvkový penzijní plán stanoví výši penze v závislosti na celkové částce příspěvků zaplacených ve prospěch účastníka, jeho podílu na výnosech hospodaření penzijního fondu a věku, od něhož je penze poskytována.

U *dávkového penzijního plánu* je výše penze určena předem a nezávisí přímo na výši zaplacených příspěvků (penzijní fond při splnění podmínek nároku dohodnutou výši penze garantuje).

Zákon stanoví okruh dávek penzijního připojištění a podmínky vzniku nároku (podmínky stanoví penzijní plán). Z penzijního připojištění lze poskytovat tři typy dávek:

- Jednorázové vyrovnání
Dávka, která účastníkovi náleží namísto penze. Je tvořena celkovou částkou, kterou uhradil účastník, popřípadě zaměstnavatel, uhradil, dále státních příspěvků a podílu na výnosech fondu.
- Odbytné
Dávka náleží účastníkovi nebo osobám, určeným ve smlouvě. Výše odbytného se skládá z celkové částky, kterou uhradil účastník, popřípadě jeho zaměstnavatel a podílu na výnosech fondu z této částky. V rámci odbytného se státní příspěvky ani podíly na výnosech ze státních příspěvků nevyplácí.
- Penze

Pravidelná výplata peněžní částky po stanovenou dobu (zpravidla jde o doživotní výplaty). Z penzijního připojištění mohou být vypláceny tyto druhy dávek:

- starobní penze
- výsluhová penze
- invalidní penze
- pozůstalostní penze

Účastník je povinen platit na své penzijní připojištění příspěvky. Zákon připouští, aby za účastníka platil příspěvky nebo jejich část (zpravidla zaměstnavatel).

Daňové výhody

Daňové úlevy lze rozdělit do 3 kategorií podle toho, kdo onu výhodu přímo využívá, tedy kdo je od platby daně osvobozen. Jsou to:

- Daňové úlevy **pro všechny účastníky penzijního připojištění**

Účastník si může od základu daně odečíst částku, kterou za zaplatil za zdaňovací období (kalendářní rok), která převyšuje hranici 6 000 Kč. Maximálně lze takto ze základu daně za rok odečíst 12 000 Kč

- Daňové úlevy **zaměstnanců**

Od daně z příjmu jsou osvobozeny příspěvky zaměstnavatele poskytované zaměstnancům, a to až do výše 24 000 Kč za kalendářní rok.

- Daňové úlevy **zaměstnavatelů**

Od 1.1.2008 může zaměstnavatel zaměstnancům přispívat ročně částkou až 24 000 korun. Tyto výdaje si zaměstnavatel může započítat příspěvek na penzijní připojištění zaměstnanců do nákladů a tak si snížit daňový základ. Daňovou uznatelnost musí doložit smluvním nárokem zaměstnance, například kolektivní smlouvou nebo jiným vnitřním předpisem či pracovní smlouvou.¹⁷

Státní příspěvek

Státní příspěvek je připisován na účet účastníka, započítává se do základu pro určení výše dávek. Příspěvek je poskytován odstupňovaně podle výše měsíčních příspěvků

¹⁷ Daňové otázky penzijního připojištění In: *Peníze.cz* [online]. 2000 - 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/16062-danove-otazky-penzijniho-pripojisti>

účastníka. Maximální měsíční výše státního příspěvku činí 150 korun a to při vlastním příspěvku účastníka, popřípadě jiné osoby mimo zaměstnavatele) ve výši minimálně 500 Kč. V případě vyšších příspěvků účastníka se státní podpora již dále nezvyšuje.

V závěru této části zabývající se stavem penzijního připojištění se státním příspěvkem do roku 2012 lze konstatovat, že přestože za dosavadního systému penzijního připojištění vykazovaly penzijní fondy stabilní hospodaření, nepodařilo se splnit všechna očekávání a zcela naplnit primární funkci tohoto produktu. Díky státní podpoře se sice do systému zapojil značný počet občanů a Česká republika tak patří ke světové špičce, avšak průměrné příspěvky účastníků (bez státní podpory) jsou nízké a pro výplatu pravidelných penzí zcela nepostačující. Většina účastníků proto po ukončení připojištění inkasuje jednorázové vyrovnání. Zhodnocení prostředků vkládaných do penzijního připojištění prakticky jen kopíruje inflaci a v případě vyšší regulace nebo omezení státního příspěvku by tento produkt ztratil v porovnání s celou řadou dalších produktů konkurenceschopnost.

3.2 Penzijní reforma od 1. 1. 2013

S cílem zajistit lépe fungující důchodový systém a zajistit více zdrojů pro jeho financování se vláda ČR rozhodla s účinností od 1.1.2013 stávající systém změnit. Důvodů byla celá řada a jedním z nich byla i skutečnost, že dosavadní stav, kdy byl penzijní systém tvořen pouze státním průběžným systémem a dále penzijním připojištěním poskytovaným penzijními fondy, se ukázal jako nedostatečný.

Průběžný systém již nebylo možno z prostředků sociálního pojistného plně ufinancovat a postupně se dostával do hlubokého deficitu. Dobrovolného penzijního připojištění se sice účastní více jak 4,5 milionu osob, ti si však spoří převážně jen minimální částky, které jsou pro zajištění dostatečně vysokých důchodů v budoucnu zcela nedostačující. Důvodem naléhavé potřeby změn je zejména nepříznivý vývoj poměru osob přispívajících do systému sociálního pojištění, tj. pracujících a osob z tohoto systému čerpajících, tj. poživatelů důchodů.

Stárnutí populace spolu s nízkou porodností jasně ukazuje, že do budoucna nebude možné lidem důchody jen z průběžně financovaného systému vůbec zajistit. Dalším negativem byla skutečnost, že dosavadní systém zajišťoval jen zcela minimální zhodnocování vložených prostředků, mimo jiné i z důvodu přísné regulace jejich investování.

V předstihu tak byly schváleny zákony, které současný systém výrazně změnily. Jedná se zejména o tyto zákony:

- Zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření
- Zákon č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření
- Zákon č. 428/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém spoření a zákona o doplňkovém penzijním spoření

Mezi hlavní dopady nových zákonů patří:

- Zavedení nového druhu spoření na důchod – tzv. 2. důchodový pilíř s názvem „Důchodové spoření“
- Změna současného penzijního připojištění – tzv. 3. důchodový pilíř s novým názvem „Doplňkové penzijní spoření“

Od roku 2013 je tudíž zaveden **tří-pilířový** systém důchodového spoření:

- **Prvním pilířem** je státní systém, tj. základní důchodové pojištění. Jedná se o povinný průběžný systém financovaný ze sociálního pojištění srážkami z hrubé mzdy ve výši 28 % (pro ty, kteří nevstoupí do 2. pilíře)
- **Druhý pilíř**, tzv. „důchodové spoření“, je dobrovolným fondovým systémem, kde je výše příspěvků pevně nastavena jednak 3 % z hrubé mzdy, které jsou vyvedeny z povinného 1. pilíře plus dalšími 2 % z hrubé mzdy, o které se odvod ze mzdy navyšuje.
- **Třetím pilířem** je pak „doplňkové penzijní připojištění“ jako dobrovolný fondový systém s volitelnou výší příspěvků účastníka popřípadě zaměstnavatele. Do tohoto pilíře byly přesunuty všechny dosavadní smlouvy z penzijního připojištění se státním příspěvkem.

Oproti předchozímu stavu došlo k následujícím změnám:

- **Oddělení majetku penzijních fondů** (tj. akcionářů) a vkladů účastníků. Tím dojde k transparentnějšímu rozdělení zisku mezi fondem a účastníky a omezení prostoru pro odčerpávání zdrojů účastníků připojištění. To je významný prvek zajišťující, že prostředky účastníka nemohou být použity na jiný účel než na jeho penzi.

- **Přesun do transformovaných fondů.** Stávající účastníci penzijního připojištění byli přesunuti do tzv. „transformovaných fondů“ se zachováním veškerých výhod.
- **Vstup nových účastníků do účastnických fondů.** Noví účastníci, kteří uzavřeli smlouvu po 31.12.2013 nemohli již do „transformovaných fondů“ vstoupit, ale vstoupili do nových, tzv. „účastnických fondů“. Těmto fondům by již neměly být možnosti investic tak přísně regulovány, což na jedné straně vytváří předpoklady pro dosažení vyšších výnosů než doposud, ale na druhé straně se zvyšuje riziko znehodnocení. Tyto fondy již nenabízejí garanci nezáporného zhodnocení a riziko ztráty nese účastník. Do „účastnických fondů“ mohou přestoupit i účastníci „transformovaných fondů“, opačný postup však možný není.
- **Zpřísnění pravidel státní podpory.** Minimální výše měsíčního příspěvku účastníka, ke kterému je podpora vyplácena, se z dosavadních 100 Kč zvýšila na 300 Kč. Při měsíčním vkladu účastníka v rozmezí od 300 Kč do 999 Kč činí státní podpora nově 90 Kč plus 20 % z částky přesahující 300 Kč. Maximální roční výše státní podpory se tak zvýšila z dosavadních 1 800 Kč na částku 2 760 Kč.

Tabulka č. 7: Výše státního příspěvku u penzijního připojištění

Příspěvek účastníka	Státní příspěvek do r. 2012	Státní příspěvek od r. 2013
100	50	0
200	90	0
300	120	90
400	150	110
500	150	130
600	150	150
700	150	170
800	150	190
900	150	210
1000	150	230

Zdroj: Státní příspěvek. In: *Finance.cz*. [online]. 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/duchody-a-davky/penzijni-pripojisti/abeceda-penzijniho-pripojisti/statni-prispevek-penzijniho-pripojisti/>

- **Posun hranice daňového zvýhodnění.** I nadále zůstává možnost odpočtu zaplacených příspěvků maximálně ve výši 12 000 Kč za základu daně z příjmu. Hranice, od které

lze příspěvky odečítat, se však zvýšila. Oproti původním 6 000 Kč lze z daňového základu odečíst toliko částky přesahující 12 000 Kč.

Dosavadní průběžný důchodový systém, tj. I. pilíř, nadále zůstává základem důchodového systému. Tento systém je financován ze sociálního pojištění, do kterého povinně přispívá ekonomicky aktivní část občanů a ze kterého se i nadále vyplácí penze dnešním důchodcům. Jeho hlavním úkolem je zajistit přiměřenou výši důchodů i pro lidi s nižšími příjmy. Systém současně musí motivovat i občany, kteří ze svého příjmu platí sociální pojištění relativně vyšší

S nástupem penzijní reformy došlo k transformaci stávajících penzijních fondů v rámci III. pilíře důchodového systému na tzv. **transformované fondy**, u kterých platí stejné podmínky jako dosud – garance nezáporného zhodnocení či výsluhová penze, která umožňuje vybrat polovinu našetřených prostředků po patnácti letech spoření, nebo možnost výběru peněz v šedesáti letech. Tyto transformované fondy spravují nově vzniklé penzijní společnosti. Zároveň ve třetím pilíři vznikly úplně nové **účastnické fondy**. Majetek účastníků penzijního připojištění se oddělil od majetku penzijního fondu. U těchto účastnických fondů již neplatí ani garance nezáporného zhodnocení, ani možnost výsluhové penze. Naproti tomu však dávají příležitost k razantnějšímu investování. Na rozdíl od transformovaných fondů nelze u účastnických fondů vybrat jednorázově peníze nebo jejich část před dosažením důchodového věku. Díky tzv. předdůchodu lze však za určitých podmínek začít peníze postupně čerpat až pět let před dosažením důchodového věku. Z transformovaných do účastnických fondů je možno přejít kdykoliv. Přejít opačným směrem ani přechod mezi transformovanými fondy však již možný není. Zájemcům o účast ve III. pilíři se bude nabízet investování u jedenácti penzijních společností.

Stěžejní změnou systému pak je vytvoření tzv. **II. pilíře**. Účastníkům, kteří se do uvedeného systému zapojí, budou vyvedena 3 % ze státního sociálního pojištění a převedena na účet penzijní společnosti tohoto pilíře. Tím fakticky dojde ke snížení budoucího důchodu se státního systému. Účastníci pak jsou povinni na účet penzijní společnosti přidat další 2 % ze své hrubé mzdy. Tím si v produktivním věku o tato 2 % sníží svou čistou mzdu v očekávání vyššího zhodnocení prostředků ve II. pilíři. Do II. pilíře může vstoupit každý občan ČR, který dosáhl věku 18 let a to nejpozději do konce roku, kdy dosáhne věku 35 let. Lidé nad 35 let pak do tohoto systému mohou vstoupit nejpozději do 30.6.2013. Účastníkem II. pilíře se nemůže stát osoba, které byl starobní důchod již přiznán. Účastníci II. pilíře mají větší možnost volby, mohou si navíc zvolit variantu starobního důchodu nedoživotní na dobu

20 let (je předmětem dědictví) nebo doživotní důchod + 3-letý pozůstalostní důchod. Volbu mohou přizpůsobit například svému zdravotnímu stavu. Další možností je volba investiční strategie a tím i stupeň možného rizika.

Na rozdíl od dřívějšího stavu již penzijní společnosti ve II. pilíři nejsou vázány garancí kladného zhodnocení prostředků a mohou klientům nabízet i fondy či strategie mající potenciál dosažení vyšších výnosů, ovšem s vyšším rizikem možných ztrát.

Podle mého názoru bude však zpočátku převažovat zájem o spíše konzervativní portfolio s nižším výnosem a současně nižší mírou rizika.

Zákon č. 426/2011 Sb. o důchodovém spoření stanoví penzijním společnostem povinnost nabízet 4 základní investiční profily. Jedná se o:

- Důchodový fond státních dluhopisů - předpokládaný výnos 2 – 3 %
- Konzervativní důchodový fond - předpokládaný výnos 3 - 4 %
- Vyvážený důchodový fond - předpokládaný výnos 4 – 7 %
- Dynamický důchodový fond – předpokládaný výnos 5 – 7 %

Zájemci o druhý pilíř si budou moci vybrat mezi fondy šesti penzijních společností.

Vstupem do druhého pilíře a účastí v důchodovém spoření se účastníkům sice sníží jejich státní penze, budou-li však úspěšní při investování do fondů úspěšní, mohou si na budoucí důchod výrazně přilepšit. Vstup do druhého pilíře by si však měl každý pořádně rozmyslet, protože následné vystoupení z něj již není možné. Důchodové spoření se vyplatí především mladším ročníkům s nadprůměrným příjmem.¹⁸

¹⁸ Druhý a třetí pilíř: Boj o klienty začíná! Přehled bitevního pole In: *FinExpert.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://finexpert.e15.cz/druhy-a-treti-pilir-boj-o-klienty-zacina-prehled-bitevniho-pole>

Tabulka č. 8: Stručné srovnání penzijního připojištění dle stavu před reformou a po reformě
od 1. 1. 2013

	Penzijní připojištění	Doplňkové penzijní spoření
Sjednávání nových smluv	Do 30/11/2012	Od 1/1/2013
Příspěvek zaměstnavatele	Ano	Ano
Státní příspěvky do 31/12/2012	Min 50 Kč při 100 Kč vlastních příspěvků Max 150 Kč při 500 Kč vlastních příspěvků	
Státní příspěvky do 1/1/2013	Min 90 Kč při 300 Kč vlastních příspěvků Max 230 Kč při 1000 Kč vlastních příspěvků	Min 90 Kč při 300 Kč vlastních příspěvků Max 230 Kč při 1000 Kč vlastních příspěvků
Daňové zvýhodnění za rok 2012	1 800 Kč při ročním vkladu 18 000 Kč	
Daňové zvýhodnění za rok 2013 (19 % sazba DPFO)	2 280 Kč při ročním vkladu 24 000 Kč	2 280 Kč při ročním vkladu 24 000 Kč
Volba investiční strategie	Ne	Ano
Garance zhodnocení	Ano	Ne
Výsluhová penze (možnost vybrat 50 % prostředků po 15 letech)	Ano	Ne
Výběr prostředků:		
Odbytné (bez SP)	Po 1 roce	Po 2 letech
Jednorázové vyrovnání	50 let nebo 60 let	Vznikem nároku na starobní penzi
Penze	50 let nebo 60 let	Vznikem nároku na starobní penzi
Předdůchod	Ne	Ano

Náklady na správu prostředků	Z hrubého zhodnocení vkladů jsou penzijním fondům uhrazeny všechny náklady a státu daně. Z čistého zisku si penzijní fond nechává 15 % a 85 % rozdělí v podobě výnosu účastníkům. Účastníci dále platí poplatky za předčasné ukončení 800 Kč	Hospodaření penzijní společnosti je odděleno od hospodaření fondu. Náklady, které vygeneruje si musí sama uhradit ze svých výnosů. Výnosy společnosti tvoří úplata za správu fondů, úplata za zhodnocení prostředků a poplatky. Úplata za správu tvoří 0,4 % u povinného konzervativního fondu až 0,8 % průměrného roční hodnoty fondového vlastního kapitálu Úplata za zhodnocení je 10 % z rozdílu průměrné roční hodnoty penzijní jednotky. 0,6 % bilanční sumy transformovaného fondu a 15 % ze zisku
------------------------------	---	---

Zdroj: Daňové otázky penzijního připojištění In: *Peníze.cz* [online]. 2000 - 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/16062-danove-otazky-penzijniho-pripojisti>

Otázkami širšího pohledu na oblast penzijního připojištění a případného srovnávání s jinými spořicími nástroji se ve své práci nebudu zabývat. Jsem přesvědčen, že na jakékoli hodnocení je příliš brzy a přestože reforma již začala, konkrétní dopady a výsledky se dosud projevit nemohly a budou známy teprve s odstupem času. Otázka konečné podoby penzijní reformy je navíc v současné době do značné míry i otázkou politickou a může se ještě měnit v závislosti na výsledku dalších parlamentních voleb. V současné době se dokonce řada čelních představitelů zejména současných opozičních politických stran vyjadřuje v tom smyslu, že penzijní reformu v případě svého volebního vítězství zruší.

4 Porovnání životního pojištění s vybranými alternativními spořicími a investičními nástroji

V této části své práce se budu zabývat porovnáním životního pojištění s ostatními možnostmi spoření či investování finančních prostředků za účelem jak jejich bezpečného uložení, tak jejich možnému zhodnocení jako ochrany před znehodnocováním inflací včetně možností se vhodně zajistit na stáří a důchodový věk.

4.1 Životní pojištění

Životní pojištění představuje pro pojištěného člověka i pro jeho blízké finanční jistotu v případě nepředvídaných událostí. Jeho uzavřením člověk získá pojistnou ochranu nejen své osoby či své rodiny, ale může vložené prostředky i zajímavě zhodnotit. Vysoká variabilita a flexibilita parametrů moderních typů životních pojištění umožňuje klientům najít produkt odpovídající jejich individuálním potřebám přizpůsobený jejich momentální životní situaci. Smrt pojištěného není vždy podmínkou výplaty pojistného plnění, smlouvy mohou být sjednány i pro případ dožití, mohou zahrnovat různá další připojištění a z pojištění tak mohou profitovat nejen pozůstalí, ale i sám pojištěný během svého života. Při rozhodování o uzavření životního pojištění by zájemce měl mimo jiné zvažovat, zda je na něm někdo finančně závislý, zda si plánuje vzít hypotéku nebo úvěr a v neposlední řadě i svůj zdravotní stav. Svým potřebám pak přizpůsobit i výběr vhodného produktu.

Maximální pozornost je potřeba věnovat i výběru pojišťovny¹⁹. Životní pojištění je produkt dlouhodobý, který pojištěného provází po velkou část života. Na rozdíl od jiných druhů pojištění není změna pojišťovny u životního pojištění ekonomicky výhodná. Je zapotřebí pečlivě zvážit výběr rizik a vhodných připojištění, dobu pojištění, výši pojistných částek, popřípadě i volbu investiční strategie u produktů, které to umožňují. Důležitou otázkou je cena pojištění, tj. zda výše splátek odpovídá finančním možnostem klienta a to i v budoucnosti. Vždy je také potřeba mít na výběr z nabídek několika pojišťoven, je také vhodné poradit se s odborníkem, nejlépe s nezávislým makléřem. Služby makléřů jsou bezplatné a mohou zájemcům orientaci v záplavě pojistných produktů jednotlivých pojišťoven usnadnit a pomoci nalézt optimální řešení.

¹⁹ Výběr vhodné pojišťovny. In: *Peníze. cz* [online]. 2000 - 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: : <http://www.penize.cz/pojisteni/15683-vyber-vhodne-pojistovny>

Jako vhodný druh životního pojištění zmiňuji moderní pojistný produkt – flexibilní (univerzální) životní pojištění. Důvodem je jeho vysoká variabilita, řada možných připojištění, garantované minimální zhodnocení prostředků ukládaných do spořicí složky, možnost kdykoli měnit parametry pojištění, např. poměr mezi rizikovou a spořicí složkou, vkládat mimořádné pojistné a daňovou uznatelnost.

Jako vzorek uvádím produkt ČSOB pojišťovny - **životní pojištění FORTE**. Jedná se o moderní flexibilní (univerzální) životní pojištění. Modelový příklad zahrnuje návrh pojistné smlouvy ve dvou variantách. První varianta zahrnuje muže ve věku 40 let (*příloha č. 1*), druhá varianta pak muže ve věku 20 let (*příloha č. 2*)

U obou variant jsem zadal stejné parametry takto: pojistná doba do dosažení 60 let věku. Obě varianty obsahují stejný rozsah jednotlivých druhů pojištění tvořících rizikovou složku takto²⁰:

- základní pojištění pro případ smrti nebo dožití (povinné riziko) 1 000 000 Kč
- pojištění pro případ vážné choroby 300 000 Kč
- pojištění pro případ trvalé invalidity následkem úrazu 300 000 Kč
- pro případ smrti následkem úrazu při dopravní nehodě
- s dvojnásobným plněním 1 000 000 Kč
- pojištění trvalých následků úrazu od 1 % s progres. plněním 500 000 Kč
- denní odškodné při úrazu (od 8. dne zpětně) 200 Kč
- hospitalizace při úrazu (od 1. noci) 200 Kč

U obou variant jsem zvolil stejnou výši měsíční úložky do **spořicí části ve výši 1 000 Kč** a stejný **investiční program – garantovaný s minimálním zhodnocením ve výši 2,4 %** (ve výši technické úrokové míry).

Varianta č. 1 – muž 40 let: měsíční pojistné celkem 2 460 Kč. Za dobu pojištění, tj. 20 let, klient zaplatí na pojistném celkem 590 400 Kč. Hodnota pojištění na konci pojištění, tj. částka výplatě činí 260 815 Kč.

Varianta č. 2 – muž 20 let: měsíční pojistné celkem 1 901 Kč. Za dobu pojištění, tj. 40 let, klient zaplatí na pojistném celkem 912 480 Kč. Hodnota pojištění na konci pojištění, tj. částka výplatě činí 712 663 Kč.

²⁰ nabídky uvedené v přílohách č. 1 a 2 byly na základě zadání parametrů získány od ČSOB pojišťovny, a.s.

Z uvedeného příkladu je zcela zřejmé, že v obou variantách výše prostředků, které účastník vloží, tj. zaplatí na pojistném, výrazně převyšuje hodnotu, kterou by po skončení pojistné doby obdržel a z prostého srovnání s jinými produkty tudíž životní pojištění vychází jako značně nevýhodné. Je však potřeba si uvědomit, že životní pojištění nelze jednoduše s ostatními spořicími a investičními produkty srovnávat. Přestože je životní pojištění veřejností vnímáno jako jeden ze spořicích produktů, je potřeba si uvědomit, že se prioritně jedná o produkt pojistný, jehož hlavním účelem je chránit pojištěného i jeho blízké před finančními důsledky závažných životních rizik. Základní složkou rizikové části životního je pojištění rizika smrti, lze zvolit i některá další rizika či připojištění. Druhá rezervotvorná část umožňuje pojištěnému zabezpečit se pro stáří, vylepšit si finanční situaci v době ukončení aktivní výdělečné fáze života. Tento produkt je svou dvousložkovou strukturou mezi finančními nástroji produktem unikátním.²¹

4.2 Účty u peněžních ústavů

Bankovní účty se řadí mezi nejkonzervativnější a nejméně rizikové finanční produkty. Z toho důvodu nenabízejí ani výrazné zhodnocení vložených prostředků a nepatří tak zpravidla k nejvýnosnějším formám uložení peněz.

4.2.1 Běžný účet

Běžný účet je základním a nejpoužívanějším nástrojem ukládání peněz. Představuje nejbezpečnější investici, pokud neuvažujeme se ztrátami v důsledku inflace. Jeho účelem je možnost bezhotovostního hospodaření s penězi, klientům je na tento účet posílána obvykle výplata, jsou využívány k provádění opakujících se plateb za různé služby (například nájem, SIPO apod.), zdávání příkazů k provádění různých plateb dalších. Peníze jsou v bance k dispozici kdykoli a lze je okamžitě použít. Za tímto účelem má uložení peněz na běžném účtu rozhodně své opodstatnění. K účtům jsou vydávány platební karty umožňující bezhotovostní platby v obchodech a výběry hotovosti z bankomatů. Některé banky neúčtují za vedení běžného účtu žádné poplatky, přesto jsou některé další služby zpoplatněny. Běžné účty jsou úročeny velmi nízkou sazbou. Z toho důvodu se doporučuje na běžném účtu ponechávat

²¹ Životní pojištění plné mýtu In: *Měšec. cz* [online]. 1998 - 2013 [online]. [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/zivotni-pojisteni-plne-mytu/>

jen prostředky nutné k zajištění běžných potřeb s určitou rezervou na neočekávané výdaje. Peníze, které klient nebude během několika měsíců potřebovat, je výhodnější uložit například na termínovaný vklad či spořicí účet, kde je nabízen vyšší úrok. Vklady na účtech jsou ze zákona pojištěny.

4.2.2 Termínovaný vklad

Termínovaný vklad je vhodným nástrojem ke konzervativnějšímu bezrizikovému uložení volných financí. K účtu nejsou vydávány platební karty ani ho nelze použít k platebnímu styku. Principem termínovaných vkladů je, že klient se zaváže, že po určitou dobu nebude peníze vybírat. Termínovaný vklad může být sjednán na konkrétní dobu anebo s výpovědní lhůtou. Sjednává se obvykle na pevně stanovenou částku pro celou dobu trvání. Sjednání termínovaného vkladu je spojeno s rizikem, že klient bude potřebovat peníze dříve. Předčasný výběr je sice možný, ale obvykle je spojen s poměrně vysokými sankčními poplatky. Termínované vklady lze uzavírat na kratší i delší dobu, avšak pro ukládání na dobu přesahující cca 2 roky nejsou již z hlediska nízkého zhodnocení a hrozby inflace výhodné. V současné době obliba termínovaných vkladů klesá. Důvodem je nárůst zájmu o další produkt, kterým jsou spořicí účty, které jsou z hlediska přístupu k uloženým prostředkům výhodnější a v současné době nabízejí stejné a dokonce v některých případech i vyšší úročení.

4.2.3 Spořicí účet

Spořicí účet je specifický finanční nástroj, který spojuje termínovaný účet s běžným účtem. Na rozdíl od termínovaných vkladů umožňuje spořicí účet průběžné vkládání prostředků v libovolné výši. Často jsou nabízeny spolu s běžným účtem a některé banky nabízejí automatický převod volných prostředků přesahujících dohodnutý limit na běžném účtě na spořicí účet, kde jsou lépe úročeny. Spořicí účty se vyznačují vyšší likviditou proti termínovaným vkladům, i když v některých případech je i u spořicího účtu sjednána výpovědní lhůta. V současné době je zhodnocování prostředků vložených na spořicí účty pomocí úroků na stejné, mnohdy i vyšší úrovni než u termínovaných vkladů. Jednou z příčin je i snaha družstevních záložen, kempeliček a nových méně známých bank o získání nových klientů. Spořicí účty mají oproti termínovaným vkladům i výhodu výrazně nižšího minimálního vkladu. Ale ani spořicí účty nejsou z hlediska inflace příliš vhodné k ukládání větších přebytků, které klient neplánuje v brzké době využít.

4.3 Dluhopisy

U tohoto druhu investičních nástrojů se zaměřím pouze na obligace, tj. státní dluhopisy, vydávané v současné době českým státem. Spořicí státní dluhopisy patří mezi nejbezpečnější, konzervativní způsoby spoření, jde o nástroj s garantovaným výnosem dluhopisů a garancí splacení dlužné částky. Do spořicích státních dluhopisů je možné investovat prakticky libovolnou částku. Minimální počet dluhopisů činí 1 000 kusů (v celkové jmenovité hodnotě 1 000 Kč (1 ks dluhopisu má jmenovitou hodnotu 1 Kč). Kromě jejich bezpečnosti patří mezi jejich další výhody možnost získat zpět investované peníze kdykoli před termínem splatnosti bez poplatku. O státní dluhopisy ČR je mezi občany značný zájem. V současné době byl ukončen prodej jarní emise, kdy si občané během krátké doby objednali dluhopisy v hodnotě téměř 16 miliard korun. V současné době jsou v oběhu státní dluhopisy ČR v celkové hodnotě 55,7 miliardy korun. Ministerstvo financí připravuje další „vánoční“ emisi, kdy budou nabízeny čtyři typy dluhopisů s předpokládaným objemem 10 až 20 miliard korun. Dluhopisy je možno pořídit na 1 400 místech v pobočkách České spořitelny, Komerční banky, ČSOB a České pošty.²²

4.4 Akcie

Z užšího výběru v této části práce nelze vynechat akcie, které jsou všeobecně vnímány jako jeden z nejvýznamnějších investičních nástrojů. S akciemi se občané ČR setkali již v 90. letech minulého století v době kuponové privatizace, kdy měli možnost z existující nabídky akcií si nejen vybírat, ale následně pak své akcie buď prostřednictvím RM systému nebo různých obchodníků s cennými papíry i prodávat. Na rozdíl od tehdejší doby, kdy akcie byly zadarmo, musí investor nyní do jejich nákupu vložit své vlastní peníze. Investice do akcií se v delším časovém horizontu řadí k nejvýnosnějším investičním nástrojům. Vyšší výnos je docílen zejména tím, že akcie má přímou vazbu na společnost či odvětví a akcionář se přímo podílí na jejich zisku. Současně však ceny akcií v porovnání s jinými nástroji v kratších obdobích podléhají největším výkyvům a s investicemi do akcií je tak spojeno vyšší riziko. Ceny akcií jsou ovlivňovány vedle konkrétních výsledků dané společnosti nebo odvětví i dalšími faktory, například úrovní úrokových sazeb v ekonomice, prognózami odvětví či

²² Spořicí státní dluhopisy [online]. 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.sporicidluhopisycr.cz/>

chováním investorů na burzách. Občané ČR mají možnost investovat do akcií společností prakticky po celém světě. Přesto bych rád upozornil, že investice do akcií vyžadují jak řadu specifických informací, tak potřebné zkušenosti. V oblasti investování do akcií bych si nerad dovolil nějaké rady či doporučení snad kromě toho, aby ti, kteří o investicích do akcií uvažují, byli opatrní, alespoň zpočátku využili rad a pomoci odborníků a nepouštěli se do nákupu akcií bezhlavě sami. I při obchodování s akciemi by mělo platit pravidlo, že člověk by měl vsadit jen tolik, kolik si může dovolit prohrát.

4.5 Stavební spoření

Stavební spoření je jedním z nejrozšířenějších spořicích produktů. Přestože jeho primárním účelem je podpora financování bydlení, hlavním důvodem oblíbenosti stavebního spoření je vysoká státní podpora a možnost využít naspořenou částku včetně této podpory nikoli na bydlení, ale na jakékoliv účely. Původně vysoce atraktivní produkt se postupem času mění, došlo již k opakovanému snížení státní podpory a lze důvodně očekávat, že vláda podmínky dále zpřísní. Podle mého názoru je to jen logické. Není přece důvod, proč by stát měl z prostředků daňových poplatníků podporovat produkt, který ve většině případů k účelu, pro který vznikl, není využíván a účel státní podpory tak není naplňován. V případě, že by došlo k další změně a čerpání státní podpory by bylo přísně vázáno na účely bydlení, přestalo by být stavební spoření atraktivním spořicím produktem. Pokud by se zhodnocení prostředků uložených za účelem spoření odvíjelo jen od současné úrokové sazby v rozmezí 1 - 2 %, nemohlo by stavební spoření s vysokým poplatkem za uzavření smlouvy, vysokými poplatky za vedení účtu a zejména nízkou likviditou konkurovat ani bankovním produktům s nízkým zhodnocením, například termínovanými či spořicími účty.²³

4.6 Penzijní připojištění

Penzijní připojištění je klasickým konzervativním produktem. Je v ČR velmi oblíbené a účastní se ho více než 4 miliony osob. Tato forma spoření na stáří je podporována státem jak příspěvky v závislosti na výši vlastních vkladů účastníků, tak daňovými úlevami. Účastníkům mohou přispívat i zaměstnavatelé. Vklady účastníků jsou spravovány v penzijním fondu,

²³ Malé peníze: Vyplatí se dnes investovat do stavebního spoření? In: Peníze.cz [online]. 2000 – 2013 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/stavebni-sporeni/223428-male-penize-vyplati-se-dnes-investovat-do-stavebniho-sporeni>

který investuje do více druhů investičních nástrojů (např. akcií, dluhopisů apod.). Penzijní reforma k 1.1.2013 přinesla řadu změn. Systém penzijního připojištění se stal součástí tzv. III. pilíře s označením „doplňkové penzijní spoření“. Smlouvy penzijního připojištění uzavřené před reformou, nejpozději však do 30.11.2012, byly přesunuty do tzv. transformovaných fondů se zachováním všech dosavadních výhod. Noví účastníci pak vstupují do nových tzv. účastnických fondů. Nové fondy mají volnější prostor pro investování, což je doprovázeno i vyšším rizikem. Účastníci mají možnost výběru mezi třemi investičními strategiemi. Zpřísnily se podmínky pro přiznání státního příspěvku, kdy musí účastník sám spořit nejméně 300 Kč. U vyšších příspěvků účastníků je však poskytován státní příspěvek vyšší než dosud. Maximální výše příspěvku státu činí 230 Kč měsíčně, spoří-li účastník nejméně 1 000 Kč. Změna má za cíl zvýšit motivaci účastníků k vyšším měsíčním úložkám. Změny státního příspěvku se týkají jak nových účastnických fondů, tak i fondů transformovaných. Oproti původním smlouvám mají nové smlouvy u účastnických fondů i nevýhody. Hlavní z nich je ztráta možnosti vybrat až polovinu naspořených peněz po 15 letech spoření.

V zásadě lze říct, že původní penzijní připojištění bylo spíše výhodnější pro starší a konzervativnější klienty. Mladší účastníci transformovaných fondů, kteří chtějí zvolit poněkud odvážnější strategii investování, mají možnost přejít k novým účastnickým fondům, přechod opačným směrem však není možný.²⁴

4.7 Produkty kolektivního investování – podílové fondy

Zájemcům o investování do fondů, kteří se však nechtějí zapojit například do II. nebo III. pilíře penzijního systému, kde jsou jejich možnosti vlastního rozhodování značně omezeny, ale na druhé straně nechtějí ani investovat zcela samostatně, se nabízí možnost investovat pomocí otevřených podílových fondů. Existuje několik základních kategorií těchto fondů, liší se investičními cíli, rozložením rizika nebo časovým horizontem očekávaného výnosu. Díky široké nabídce si každý může najít fond, který mu bude vyhovovat jak co do očekávaných výnosů, tak možného rizika či likvidity. Podílníkům fondů jsou vydávány podílové listy s uvedením hodnoty podílu na majetku fondu. Oproti jiným druhům i investic

²⁴ Penzijní připojištění : změny se dotknou i těch, kteří už smlouvu mají. In: *iDNES.cz* [online]. 1999 – 2013 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: http://finance.idnes.cz/penzijni-pripojisteni-statni-prispevky-se-zmeni-i-tem-kteri-uz-smlouvu-maji-1wn-/penze.aspx?c=A110913_1650690_spor_zuk

mají podílové fondy řadu výhod, například profesionální správu, širší portfolia umožňující omezení rizik, významnou je pak vysoká likvidita.

V současné době se zájem o investice u podílových fondů v ČR výrazně zvyšuje. V období I. čtvrtletí roku 2013 vzrostl objem prostředků o 13,3 miliardy Kč. Celkový objem investic do podílových fondů činí 248,6 miliardy Kč, z toho tři čtvrtiny drží fyzické osoby a jednu čtvrtinu osoby právnické. K nárůstu investic došlo prakticky u všech typů fondů, mírný pokles zaznamenaly pouze zajištěné fondy. Největší objem majetku je v dluhopisových fondech (85,6 miliardy Kč) a fondech akciových (44,1 miliardy Kč). Hodnota majetku v zahraničních fondech činí 128 miliard Kč, v domácích fondech pak 120 miliard korun. Někteří analytici vidí jedny z příčin v nízkých výnosech konzervativnějších investic a návratu investorů k rizikovějším nástrojům po poklesech trhů v důsledku krize a přílivem peněz od centrálních bank.²⁵

Oproti nepříznivým výsledkům v roce předchozím vykázala naprostá většina domácích podílových fondů za rok 2012 zisk. Nejvyššího zhodnocení v průměrné výši 15 % dosáhly akciové fondy, průměrné výnosy dluhopisových fondů dosáhly hodnoty okolo 10 %.

Tabulka č. 9: Výnosy domácích podílových fondů v procentech:

Fondy	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
akciové	6,5	16,6	7,5	0,6	-53,9	40	12,3	-14,3	14,7
smíšené	8,4	7,8	4,0	1,2	-13,8	16,4	5,5	-5,4	7,9
dluhopisové	4,0	3,1	0,1	-0,2	- 5,7	14,5	3,5	1,4	9,7
peněžního trhu	2,0	1,2	1,3	1,4	- 1,5	4,7	0,9	0,3	1,5

Zdroj: Podílové fondy loni vydělaly, akciové měly výnosy dvouciferné. In: *Finanční noviny* [online]. 1999 – 2013 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/podilove-fondy-loni-vydelaly-akciovce-mely-vynosy-dvouciferne/887255>

4.8 II. pilíř nového penzijního systému

Reforma důchodového systému vstoupila v platnost dnem 1.1.2013. Podle předpokladů vlády by se do tzv. II. pilíře, který je zásadním prvkem reformy, mělo do konce pololetí zapojit přibližně půl miliónu občanů a během několika let by jejich počet měl přesáhnout 1 milion. Dosavadní vývoj však ukazuje, že počátek reformy je z tohoto hlediska

²⁵ Zájem Čechů o investice roste, v prvním kvartálu zaznamenaly největší příliv peněz nemovitostní fondy. In: *Investičníweb* [online]. 2013 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/2013/5/14/zajem-cechu-o-investice-roste-v-prvnim-kvartalu-zaznamenaly-nejvetsi-priliv-penez-nemovitostni-fondy/>

více než rozpačitý. Za první tři měsíce vstoupilo do II. pilíře pouze zhruba 22 tisíc občanů. Přitom občanům starším 35 let tato možnost k 30.6.2013 skončí. Podle názorů mnoha odborníků se očekávané počty účastníků nového systému v dohledné době naplnit nepodaří. Vedle určitého konzervativního smýšlení občanů, nedostatečné informovanosti i nízké finanční gramotnosti občanů je jednou z příčin také negativní kampaň vedená politickou opozicí i penzijními fondy, které se do reformy nezapojily. Nízký počet účastníků a tím i objem peněz může negativně ovlivnit i možnosti penzijních společností efektivně investovat.²⁶

Mechanismy fungování II. pilíře jsem se zabýval v předchozí části práce, proto se nyní soustředím, které nový systém provázejí a které jsou beze sporu jednou z příčin nízkého zájmu občanů.

Zásadní nevýhodou je, že vstup do II. pilíře je nevratný, po vstupu, který je dobrovolný, z něj již nikdy nelze vystoupit. K dalším nevýhodám pak patří snížení budoucího důchodu od státu v důsledku převodu 3 % hrubé mzdy ze sociálního pojištění do II. pilíře, absence garance zhodnocení prostředků investovaných fondy.

K přijetí zákonů o nové reformě penzijního systému došlo po řadě složitých politických jednání a jejich konečná podoba je výsledkem řady kompromisů. Přitom lze očekávat, že současná podoba reformy, zejména pak II. pilíře není podobou konečnou. Je všeobecně známo, že některé současné opoziční politické strany proti reformě ostře vystupují a netají své úmysly II. pilíř reformy v případě svého volebního vítězství zrušit a zmiňují dokonce možnost vrácení části peněz vložených do II. pilíře zpět do státního průběžného systému.

²⁶ Druhý pilíř ano či ne? In: FinExpert. cz [online]. 2013 [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <http://finexpert.e15.cz/druhy-pilir-ano-ci-ne>

Závěr

Jak jsem uvedl v předchozí části, přímé porovnání životního pojištění co do výnosnosti a efektivity z hlediska spoření a zhodnocování investovaných prostředků s ostatními produkty by nebylo zcela objektivní z důvodu, že jeho prvoplánovým účelem je poskytování pojistné ochrany a proto není nejvýhodnějším nástrojem ke spoření a investování prostředků s cílem jejich zhodnocení. Přesto má životní pojištění na trhu finančních produktů své nezastupitelné místo a zejména v případech závažných negativních životních událostí může jeho úloha být nezastupitelná. Životní pojištění by měl mít zejména ten, na němž je závislá jeho rodina. Důležité je i určení výše pojistné částky pro případ smrti i další rizika. Uvádí se, že u živitele rodiny by pojistná částka pro riziko smrti měla činit minimálně dvojnásobek jeho ročního platu, optimálně by částka měla být ještě vyšší. Významným argumentem mimo jiné je, že v případě náhlého úmrtí má pojištěný jistotu, že jeho blízcí skutečně bez problémů peníze dostanou. Obmyšleným osobám pojišťovna peníze automaticky vyplátí a pokud obmyšlené osoby určeny nejsou, stane se hodnota životního pojištění předmětem dědického řízení. U některých jiných spořicích či investičních nástrojů tomu tak vždy být nemusí. Ne vždy budou blízké osoby o všech investičních aktivitách zemřelého vůbec vědět a ne vždy si budou vědět rady, co mají s investicemi dělat a jak postupovat, aby peníze získali. Čím dříve je životní pojištění uzavřeno, tím lépe. Uzavření pojištění ve vyšším věku může být dražší jak z důvodu věku, tak zdravotního stavu a může hrozit i vyloučení některých rizik.

Z uvedených důvodů bych chtěl uzavření vhodného typu životního pojištění doporučit. Zájemcům o vyšší zhodnocení volných prostředků, bych doporučoval uzavřít životní pojištění s nižší částkou u spořicí složky a volné prostředky investovat pomocí jiného vhodného nástroje s větší možností zisku i větším rizikem.

K otázce výběru vhodného produktu zaměřeného na spoření a investice uvádím v následující tabulce přehled základních ukazatelů jednotlivých možností.

Tabulka č. 10: Vztah výnosu, rizika a likvidity u vybraných investičních instrumentů

	Riziko	Výnos	Likvidita
Hotovost			
Běžné účty			
Investice na peněžním trhu			
Termínovaný vklad			
Stavební spoření			
Penzijní připojištění			
Životní pojištění			
Zajištěný fond			
Investiční fond			
Investiční certifikáty			
Dluhopisy			
Akcie			

Zdroj: Kam investovat volné peníze? In: *FINMAG* [online]. 2010 [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <http://www.finmag.cz/cs/finmag/investice/kam-investovat-volne-penize/>

Z přehledu vyplývá, že maximalizace všech tří faktorů současně není možná. Nejméně rizikové nástroje provází vyšší likvidita, ale minimální výnos; s klesáním likvidity roste výnos a postupně také riziko; u produktů s vyšší výnosností stoupá i likvidita avšak za cenu zvyšujícího se rizika.

Z hlediska likvidity se jeví jako nejlepší varianta **hotové peníze**. Uchovávání větších částek v hotovosti bych však nedoporučoval nikomu jak pro možnost ztráty či odcizení, tak z důvodu nulové výnosnosti, kdy jsou peníze navíc znehodnocovány inflací.

Běžný účet má dnes téměř každý občan ČR. Vedle prakticky okamžité likvidity plní i svůj účel v oblasti bezhotovostního platebního styku. Není však vhodný pro uchovávání větších částek, neboť minimální úroky spolu s inflací činí jeho výnosnost nejen nulovou, ale dokonce zápornou.

Termínované vklady a spořicí účty patří mezi konzervativní bankovní produkty s minimálním rizikem avšak i minimální výnosností pod současnou mírou inflace. Těchto produktů lze výhodně využít téměř jen v případě uložení volných prostředků na kratší dobu. Při výběru mezi nimi bych doporučoval spořicí účet, který při současné téměř stejné výši úroků nabízí oproti termínovanému vkladu operativnější možnosti výběru hotovosti v případě náhlé potřeby.

Pokud jde o **dluhopisy a obligace**, běžným občanům bych rozhodně doporučil investování do obligací, tj. dluhopisů vydávaných státem. Investoři tak vlastně půjčují své peníze státu, který jejich vrácení včetně zhodnocení garantuje. Začínajícím investorům bych doporučil nejprve investovat do obligací vydávaných naším státem. Občané si mohou

zakoupit obligace v ceně již od jednoho tisíce korun a nákup lze jednoduše uskutečnit na mnoha místech. Podle informací je o tyto obligace značný zájem.

Investice do podnikových dluhopisů, zejména zahraničních, bych doporučil pouze zkušenějším investorům. Domnívám se, že vhodnější způsob představují investice do některého dluhopisového fondu, spojené s nižším rizikem díky profesionalitě, zkušenostem, informacím a širší portfolia. Dluhopisové fondy dosáhly v roce 2012 nejvyššího průměrného zhodnocení prostředků a to ve výši 9,7 %.

Nejznámějším pojmem a investičním produktem jsou **akcie**. Pomocí nákupu akcií se investoři vlastně spoluvlastníky akciových společností a mohou se podílet na jejich výsledcích v rozsahu odpovídajícím hodnotě jimi vlastněných akcií. S akciemi se nepřetržitě obchoduje na burzách v celém světě. Jedná se o prakticky nejvýnosnější investiční produkt, který je ale spojen s vysokým rizikem. Ceny akcií podléhají častým výkyvům a jsou ovlivňovány řadou faktorů. Přes řadu teorií a investičních strategií spolehlivý recept na zjištění budoucího vývoje cen akcií neexistuje. V současnosti mají občané ČR možnost investovat do akcií firem z celého světa. Zájemcům o investování do akcií bych však doporučil opatrnost a rozvahu. Měli by si ujasnit své investiční cíle včetně úrovně akceptovatelné ztráty a snažit se získat co nejvíce informací. Začínající investoři by měli zpočátku využít služeb specializovaných analytiků a makléřů. Při jejich výběru brát na zřetel i výši poplatků, které si za své služby účtují.

Investice do drahých kovů se na první pohled zdají být jednoduchou možností bezpečného uložení majetku, tzv. bezpečným přístavem a výhodným prostředkem k jeho zhodnocování. V poslední době také došlo jak ve světě, tak i u nás k výraznému nárůstu investic zejména do zlata a to nejen ze strany finančních institucí, ale i občanů. Otázky cen drahých kovů jsem uvedl v jiné části práce, závěrem bych chtěl zejména investory z řad běžných občanů upozornit na některá úskalí. Zásadními otázkami nákupu zlata ve fyzické podobě je jeho původ, tj. od koho bylo zakoupeno a také otázka, zda se jedná skutečně o investiční zlato splňující všechny potřebné náležitosti dle přísných norem. Tyto otázky jsou velmi důležité a mají rozhodující vliv na možnost eventuálního pozdějšího prodeje. Ti, kteří zlato nakoupí bez potřebných znalostí se mohou při snaze o jeho prodej setkat v nepříjemném překvapení. Větším investicím do zlata, stříbra či platiny by se měli věnovat jen ti, kteří investicím do drahých kovů rozumí. Začínajícím investorům bych spíše doporučoval investovat do některého z fondů nebo jiných nástrojů navázaných na tyto drahé kovy, popřípadě společnosti zabývající se jejich těžbou a zpracováním.

Penzijní připojištění se státním příspěvkem je v současné době jedním z často diskutovaných témat. Tento velmi rozšířený produkt prošel zásadními změnami v souvislosti s penzijní reformou a získal nový název **doplňkové penzijní spoření**. Vstup do tzv. transformovaných fondů, ve kterých byly zachovány výhody předchozích smluv, již možný není a noví účastníci mohou vstoupit do tzv. účastnických fondů, které oproti dřívějším ztratily některé výhody, zejména možnost výsluhové penze po 15 letech nebo garanci nezáporného zhodnocení. Došlo také ke změnám výše státního příspěvku, který je přiznáván až od minimální splátky účastníka ve výši 300 Kč, ale ke splátkám ve výši min. 1 000 Kč je naopak vyšší a maximálně může činit 2 760 Kč za rok. Nové fondy již nejsou omezeny povinností dosáhnout nezáporného výnosu a mají tudíž větší prostor k odvážnějším investicím. Těm, kteří ještě nejsou rozhodnuti, bych doporučil, aby se zapojili do doplňkového penzijního spoření ve III. pilíři, kde oproti II. pilíři mají řadu výhod, zejména státní příspěvek a daňové úlevy. Mohou také prakticky kdykoli přestat platit a spoření ukončit, což ve II. pilíři možné není.

II. pilíř penzijní reformy byl zřízen od 1.1.2013 a je rovněž intenzivně diskutován. Bohužel převážně v souvislosti s tím, že se do tohoto stěžejního prvku nové reformy penzijního systému dosud zapojil jen mizivý počet občanů a dle mnoha prognóz nelze žádné razantní změny v tomto směru očekávat. Příčin je celá řada, jako negativum je veřejností vnímána jak nemožnost ze II. pilíře vystoupit, tak snížení budoucího státního důchodu v důsledku převodu části dosavadního odvodu do II. pilíře, zejména také povinný odvod dalších 2 % z hrubé mzdy mající za následek snížení čisté mzdy. Na vině je i vláda, která nedokázala novou reformu občanům dostatečně vysvětlit.

Pokud jde o můj názor, jsem přesvědčen, že za situace, kdy se sice vládními stranám podařilo reformu penzijního systému schválit, avšak vzápětí poté se některé opoziční politické strany vyjádřily, že reforma v dané podobě je pro ně nepřijatelná a že vyhrájí-li volby, reformu zruší, nelze dosavadní podobu reformy považovat za definitivní. Jak z tohoto důvodu, tak s přihlédnutím k tomu, že vstup do II. pilíře je nevratným krokem, mi nezbývá než zapojení do II. pilíře nedoporučit.

Seznam použitých pramenů

DAŇHEL, J. a kol. *Pojistná teorie*. 1. Vyd. Praha: Professional Publishing. 2005. 332 s. ISBN 80-86419-84-3.

ČEJKOVÁ, V., NEČAS, S. *Pojišťovnictví*. 2. Přerac. Vyd. Brno: ESF MU, 2006. 130 s. ISBN 80-210-3990-6.

DUCHÁČKOVÁ, E., DAŇHEL, J., VŠE. *Životní pojištění prochází kolísavým vývojem, předpoklady pro další růst trvají. Pojistný obzor*, 2007, roč.84, č. 3, s. 4-5.

DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 2.vyd. Praha: Ekopress, 2005. 178 s. ISBN 80-86119-92-0.

GAZDA, J., LIŠKA V. *Kapitálové trhy a kolektivní investování*. 1.vyd. Professional Publishing, 2004. 525 s. ISBN 80-86419-63-0.

MILOŠ, F. *Osobní a rodinné bohatství – Jak se dobře zajistit*. 1. Vyd. Praha: C.H.Beck, 2006. 474 s. ISBN 80-7179-466-X.

MILOŠ, F. *Osobní a rodinné bohatství – Kam s penězi*. 1. Vyd. Praha C.H.Beck, 2006. 273 s. ISBN 80-7179-466-X.

KOLEKTIV AUTORŮ Z ČESKÉ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. *Životní pojištění*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2202. 104 s. ISBN 80-2470146-4

MILOŠ, F. *Osobní a rodinné bohatství – Jak chytře investovat*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006. 381 s. ISBN 80-7179-532-2.

MRÁZ, V. Růst a úspěchy pojistného trhu v ČR. *Top finance*, 2007, str. 26-27.

PRČÍK, T. *Stavební spoření v kostce*. 1. vyd. ERA group spol. s r.o., 2002. 124 s. ISBN 80-86517-29-2.

REJNUŠ, O. *Peněžní ekonomie (finanční trhy)*. 2. aktual. vyd. Brno: VÚT v Brně, 2006. 258 s. ISBN 80-214-3235-7.

"Nová" investiční asociace - AFAM a AKAT se spojily. In: *Fond Market*. [online]. 2007 [cit. 2013-05-23]. Dostupné: <http://www.fondmarket.cz/fondy-a-investicni-produkty/nova-investicni-asociace-afam-a-akat-se-spojily/>

AKAD. ČR. *Zpráva o činnosti asociace pro kapitálový trh za rok 2011/2012 a o cílech a úkolech na další období* [online]. [cit. 2013-05-23]. Dostupné z www: http://www.akatcr.cz/download/2787-akat-cr_vyrocka__cz__2011-12.pdf.

Termínované vklady. In: *Měsíc.cz* [online]. 1998 – 2013 [cit. 2013-05-23]. Dostupné z www: <http://www.mesec.cz/sporeni/terminovane-vklady/>

Očima expertů: Družstevní záložny. Planý poplach, nebo tikající bomba? In: *Peníze.cz* [online]. 2000 - 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: http://www.penize.cz/druzstevni-zalozny/255125-ocima-expertu-druzstevni-zalozny-plany-poplach-nebo-tikajici-bomba?utm_source=newsletter_d&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter

Kdy vzrostou úroky na spořicíh účtech? In: *Investujeme.cz* [online]. 2006 - 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.investujeme.cz/kdy-vzrostou-uroky-na-sporicich-uctech/>

Úroky spořicíh účtů stále padají. Jen pět bank nabízí úrok přes 2 procenta. In: *Novinky.cz* [online]. 2003 - 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/finance/291483-uroky-sporicich-uctu-stale-padaji-jen-pet-bank-nabizi-urok-pres-2-procenta.html>

Investiční certifikáty. In: *icertifikaty.eu* [online]. 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://icertifikaty.eu/investicni-certifikaty/investicni-certifikaty/>

Světové burzy. In: *Peníze.cz* [online]. 2000 - 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/15868-svetove-burzy>

Burza cenných papírů Praha. [online]. 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.burza-cennych-papiru-praha.cz/>

RM Systém [online]. 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.rmsystem.cz/>

Očima expertů: Družstevní záložny. Planý poplach, nebo tikající bomba? In: *Peníze.cz* [online]. 2000 - 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/druzstevni->

zalozny/255125-ocima-expertu-druzstevni-zalozny-plany-poplach-nebo-tikajici-bomba?utm_source=newsletter_d&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter

Aktuální cena zlata a stříbra. In: *Zlaté investování* [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z www: <http://www.zlate-investovani.cz/aktualni-cena-zlata-a-stibra.html>

Vývoj ceny platiny. In: *Investiční zlato a stříbro* [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z www: <http://www.investicni-zlato-stibro-diamanty.cz/investicni-platina/vyvoj-ceny-platiny/>

Dopad krize na realitní trh ČR. In: *Russegger.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-05-03]. Dostupné z www: <http://www.russegger.cz/tiskove-zpravy/dopad-krize-na-realitni-trh-v-cr>

Kudy se vydá realitní trh v roce 2013 In: *Hypindex.cz* [online]. 2008-2013 [cit. 2013-05-03]. Dostupné z www: <http://www.hypindex.cz/kudy-se-vyda-realitni-trh-v-roce-2013/>

Stavební spoření srovnání. In: *Měšec. cz* [online]. 1998 - 2013 [cit. 2013-05-03]. Dostupné z www: <http://www.mesec.cz/produkty/stavebni-sporeni/>

Daňové otázky penzijního připojištění In: *Peníze.cz* [online]. 2000 - 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/16062-danove-otazky-penzijniho-pripojisteni>

Státní příspěvek. In: *Finance.cz.* [online]. 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/duchody-a-davky/penzijni-pripojisteni/abeceda-penzijniho-pripojisteni/statni-prispevek-penzijniho-pripojisteni/>

Druhý a třetí pilíř: Boj o klienty začíná! Přehled bitevního pole In: *FinExpert.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://finexpert.e15.cz/druhy-a-treti-pilir-boj-o-klienty-zacina-prehled-bitevniho-pole> Výběr vhodné pojišťovny. In: *Peníze. cz* [online]. 2000 - 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/pojisteni/15683-vyber-vhodne-pojistovny>

Životní pojištění plné mýtů In: *Měšec. cz* [online]. 1998 - 2013 [online]. [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/zivotni-pojisteni-plne-mytu/>

Spořicí státní dluhopisy [online]. 2013 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z: <http://www.sporicidluhopisycr.cz/>

Malé peníze: Vyplatí se dnes investovat do stavebního spoření? In: Peníze.cz [online]. 2000 – 2013 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/stavebni-sporeni/223428-male-penize-vyplati-se-dnes-investovat-do-stavebniho-sporeni>

Penzijní připojištění: změny se dotknou i těch, kteří už smlouvu mají. In: iDNES.cz [online]. 1999 – 2013 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: http://finance.idnes.cz/penzijni-pripojisteni-statni-prispevky-se-zmeni-i-tem-kteri-uz-smlouvu-maji-1wn-/penze.aspx?c=A110913_1650690_spor_zuk

Podílové fondy loni vydělaly, akciové měly výnosy dvouciferné. In: *Finanční noviny* [online]. 1999 – 2013 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/podilove-fondy-loni-vydelaly-akciovse-mely-vynosy-dvouciferne/887255>

Zájem Čechů o investice roste, v prvním kvartálu zaznamenaly největší příliv peněz nemovitostní fondy. In: *Investičníweb* [online]. 2013 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/2013/5/14/zajem-cechu-o-investice-roste-v-prvnim-kvartalu-zaznamenaly-nejvetsi-priliv-penez-nemovitostni-fondy/>

Druhý pilíř ano či ne? In: FinExpert. cz [online]. 2013 [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <http://finexpert.e15.cz/druhy-pilir-ano-ci-ne>

Kam investovat volné peníze? In: *FINMAG* [online]. 2010 [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <http://www.finmag.cz/cs/finmag/investice/kam-investovat-volne-penize/>

Česko. Zákon č. 586 ze dne 22. dubna o daních z příjmu In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117, s. 3474-5419. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1992&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=2>. ISSN 1211-1244.

Česko. Zákon č. 189 ze dne 4. dubna o kolektivním investování In: *Sbírka zákonů České republiky*. 204, částka 189, s. 2842-2887. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4493>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1:	Vlastnosti vybraných druhů životního pojištění
Tabulka č. 2:	Struktura trhu podílových fondů k 31. 3. 2009
Tabulka č. 3:	Struktura trhu podílových fondů k 31. 3. 2012
Tabulka č. 4:	Přehled úrokových sazeb spořicíh účtů
Tabulka č. 6:	Vývoj cen investičního zlata
Tabulka č. 7:	Vývoj cen stříbra
Tabulka č. 8:	Vývoj cen platiny
Tabulka č. 9:	Porovnání penzijního připojištění před reformou penzijního systému a po reformě
Tabulka č. 10:	Vztah výnosu, rizika a likvidity u vybraných investičních nástrojů

Seznam příloh

Příloha č. 1 : nabídka životního pojištění ČSOB pojišťovny, a.s. muž, 20 let

Příloha č. 2 : nabídka životního pojištění ČSOB pojišťovny, a.s. muž, 40 let